

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

Hasábból petít sor egyezer 20 fillér,
minden következőnél 10 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KLADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 23. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, október 3.

Sikeres offenzívánk északon és délen Szemtől-szembe áll a német és francia sereg. Az oroszokat a Kárpátokon túl üztük.

Mai számunk főbb közleményei:

**Frigyes főherceg és a trón-
örökös utja a csapatok
közt.**

**Orosz hadifoglyok elcse-
rélt levelei.**

**Aradmegyei uri-szökevé-
nyek Newyorkban.**

**Német offenziva Anglia
ellen.**

**„Megtettem mindent a ha-
zámért.”**

**Csatatér — a festőművész
szemével nézve.**

**Vaktöltényt kaptak az
orosz katonák.**

**Magyarok és árulórutének
harca.**

**Franciaország két fővá-
rosa.**

**Sebesültek, akiknek nincs
sebe.**

Egyesült fegyverek.

Arad, október 2.

Egymástól messze-messze élő emberek kerültek össze, egy, összeforrot táborkba. A magyar Alföldnek tüzes legényei a komoly, tagbaszakadt, bajor, vagy szász fiukkal: az erdélyi román vidékek lakói a porosz-sziléziai mezők embereivel. Egymást azelőtt hírből is alig ismerték, fajra, vérre idegenek voltak egymással: és most testvéreként, a lelkesedés közösségével állanak egymás mellett, hogy az egyesült fegyverek és az összepárosult vitézség a német és osztrák-magyar seregek győzelmét vivja ki.

A szövetséges seregeknek ez a találkozója, egyesülésénemcsak a számbeli arány megváltozását jelenti a mi számunkra. Ha a számbeli túlerő lett volna a döntő, akkor a mi csapatainknak nem sikerült volna a tulnyomó orosz seregeknek Berlin felé néző útját föltartóztatni és immár végleg eltorlaszolni. Ezredekkel, ágyútöltelekkel, tűzprédának küldött emberekkel nem fukarkodott az orosz. Halomra lövette embereit, hogy a holttestekből csináljon fedezéket az utánuk jövő csapatoknak. A lövészárkokban három-négy rajt áldozott föl, hogy végül a mi katonáink szuronyrohamait kimerítse. A mi katonáink harcokésztségét, a fegyverek számát sokszorossá tette a csodákat művelő bátorság, az öntudatos harc; és most az új seregek, a nagyszámu friss erők mellett segítségül kapják azt a hatalmas érzést, a mely a harctéren megnyilatkozó fegyverszövetségéből árad. Mintha Vilmos császárnak a háboru kitörésénapiján mondott szavai: „váll a váll mellett”, most testesülnének meg a legszebben. Mikor a magyar és az osztrák katona nem csak tudja, hogy a legyőzhetetlen,

acélerejű német hadsereg katonái vele együtt, egy nagy célért küzd, hanem látja is maga mellett, a csatamezőn a szövetséges bajtársat, s a golyók zúporában szinte az a verseny alakul ki, hogy melyikük tud többet pusztítani, nagyobb részt ütni az oroszok sorában.

És bennünk, akik a távolból csak elképzeljük a találkozásnak nagyszorú jelenetét, kimondhatatlan, meleg érzést vált ki ez. Mi se a magunk erjét kicsinyítettük, hiszen az a maga feladatainak fényesen megfelelt. A hadsereg főparancsnokának elismerő szavai valóban méltán érték katonáinkat; a galíciai harctér a hősök és hőstettek olyan sorát vonultatta föl, amely mindég, az egész világ előtt büszkesége lehet az osztrák-magyar monarchiának. De a szövetséges seregek egyesülése a hadjárat új fejezetét nyitja meg és nemcsak a vágy, nemcsak a sejtés mondja, de a szűkszavu jelentésekből is kiérezhető valóság, hogy ez az új fejezet az orosz támadás megsemmisülését, számunkra pedig a döntő győzelmet hozza meg. Nem lesz az napok, hetek könnyű munkája. De a türelmetlen várakozást már jobban bírjuk el. Látjuk azt az óriási, szinte lépésről-lépésre haladó, szívós munkát, amelylyel a német hadtestek a francia ellentállást darabról-darabra törik le; a mint a franciák támadó, bekerítő kísérleteit, elhárítják, lefegyverzik, hogy azután a fáradt ellenséget mindjobban visszaszorítsák; amint a francia erőd-falon résre-rést hasítanak, a míg az végre kaput nyit nekik. Ez a kemény, de ellentállhatatlan munka nyílik meg Galiciában az oroszok ellen: mást, mint a sikert, a harci energia teljes eredményét nem hozhatja.

És ott, a csatamezőn, ahol a német katonák vére az osztrák- és magyar katonák vérével egy mezőre hull: itt diadalmaskodik legfenségesebben az a szövetség, amelyet Németországgal kötöttünk, ennek a szövetségnek őszintesége, becsületes volta, erkölcsi tartalma; és a közösen ontott vér pecsételi meg ezt a szövetséget, a közös győzelem után következő hosszú évszázadokra!

Orosz hadifoglyok elcserélt levelei.

(A szórakozott cenzor. — A véletlen játéka.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 2.

A fővárosi lapok hasábszáma közlik azok neveit, akiket hozzátartozóik keresnek, mert hetek óta nem kaptak hírt hadba vonult övéiktől. Keresik, kutatják a nyomokat, kérnek, könyörögnek, hogy juttassanak el hozzájuk egy tűfoknyi bizonyosságot, mert a lelket öli meg, a testet sorvasztja el a kétség, a szülő, a testvér, aki kérve könyörög, hogy az ezred vagy századbeli írja meg, hol és mikor látta ezt a hadnagyot, vagy azt a zászlóst. Vajon érkezik-e a kérésekre, kérdésekre válasz, azt nem tudjuk. A lapok nem közlik a felvilágosításokat. Azonban az ilyen nagy és véres események világzájában is szerepe jut a véletlennek és az ilyen ritka és kivételes esetről érdemes a nyilvánosság előtt is megemlékezni.

Két bécsi család siratta már hetek óta a gyermekét. Mindketten egyetlen gyermeküket tudták a harctéren, de nem kaptak róluk hírt. Mikor a galíciai harctéren a leMBERGI csatánál befejeződött az operációk első része és igen sokan jöttek haza rövidebb, hosszabb szabadságra, a szülők aggódva lesték az ismerősöket, a csapatbelieket, akikről híreket vártak. Sok családban történt ez meg és egész ismeretlen emberek keresték fel egymást, látva az újság-ból, hogy a másik is keresi ugyanama csapatbeli hozzátartozóját, amelyben az ő fia, vagy rokona szolgált.

Végre mindegyik kapott levelet. Ki tudná leírni az örömet, amelyet egy hetek múlva érkező boríték látása okoz. A boríték, amelyen a kedves és ismert kézvonások ismerhetők fel. Remegve nyitják fel a kuvertot és amikor a kivett levelet meglátják, akkor az örömtől ropogó szív egyszerre elszorul. Szomorú bánat üt benne tanyát.

A levél idegen kéztől írott, az aláírás ismeretlen. A levelet valahol tévedésből abba a borítékba tehettk, amelyet az ő fia írt. Itt van az ő keze írása, de nincs tőle még sem írás.

A szomorú véletlennek ezt a játékát jelentette be egy bécsi lap hasábjain Wolf Tivadar Erlauból, amelyben bejelentette, hogy Oroszországban hadifoglyként élő öccse, Wolf Artur zászlós kezétől írott borítékot kapott, amelyben azonban egy nem neki szóló levél volt. A levél a következő:

Drága szüleim! Könnyen megsebesültem és a zamosci kórházban elfogtak az oroszok. Most Moszkvába visznek. Nagyszerűen érzem magam. Ne nyugtalankodjatok. Sok üdvözzettel,

1914. szeptember 10. Jentschi.

Wolf a laphoz intézett írásában azt monddta, hogy valószínűleg az orosz cenzor két levelet felcserélhetett és arra kérte az említett Jentschi szüleit, hogy kérjék el tőle a levelet és tudassák vele, hogy nem kaptak e őt egy Artur vagy Babu aláírású levelet.

A két levél kieserélése gyorsan megtörtént. A bécsi lapban a következők olvashatók:

„Fiam Klinburg Jenő báró tartalékos tisztihelyettes, a 4. tábori ágyusezredben ezredéltől szeptember 5-én megsebesülten, eltűnt. Ezóta hiányzott a nyoma is. Ma a Vörös Kereszt útján az orosz cenzura által lebélyegzett nyitott levelet kaptam, amelynek borítékán fiam írásával az én címem van és tartalma azonban másnak szól és valószínűleg a cenzura elcserélte. A levél a következő:

„10/IX—1914. Kedves Tivadar. Mint legutóbb megírtam, súlyosan megsebesülve elfogtak a zamosci kórházban és jelenleg Moszkvába visznek. Aránylag jól vagyok. Ne aggódjatok, mert az orvosi kezelés jó. Üdvözlő fivéred Artur.”

A levél nálam átvethető. Kérem azonban, hogy a nekem szóló és elcserélt Jentschi aláírású levelet hozzám eljuttatni.

Klinburg báró osztályfőnök.

Bács, III. Beatrix-gasse.

Franciaország két fővárosa.

(Élet Párisban és Bordeauxban. — A megdermedt világvárosi élet.)

Távirati tudósítás.

Milano, október 2.

A párisi Le Figaro legfrissebb száma végtelenül érdekes képet fest arról a sajátságos helyzetről, amelybe a két fővárosu Franciaország jutott. A kormány Bordeaux-ban van, az állam gépezete szintén ott működik, de azért az ország szíve mégis Páris maradt és az események számai és főképp a hírek szintén ott futnak össze. Nagyon jellemző, ahogyan a Figaro a Bordeauxba menekültek elhelyezkedését leírja.

Briand az új főváros igazságügyi palotájában kapott szállást, — meséli a Figaróban Denys Cochin akadémikus; — ott sétálgat szomorúan a pompás dor-oszlopok között. Az igazságügyi palota most bírák és ügyvédek nélkül maradt: három hét óta afrikai csapatok, az úgynevezett turkok táboroznak a klasszikus épületben. A pompás palota egyáltalában nem ébresztett respektust az afrikai fiúkban, akik a maguk módja és szokásai szerint élnek a nemes szépségű, áhitatot keltő antik csarnokokban.

Delcassénak egy milliomos bankár pompás kastélya jutott, — folytatja a Figaro. Deschanel, a képviselőház elnöke viszont a város szélére, a híres pincék tájékán kapott otthont. Ribot egy idős márkíné komoly és méltóságos házában lett menedéket, míg a pénzügyigazgatóság az orvosgyetem épületébe költözött. Az adófizetők milyen borzalmas megköpölyözését készítik ott elő, — teszi hozzá kesernyés elmésséggel a francia akadémikus.

Különösen érdekes, hogy a párisi lapok most kénytelenek levelezőket tartani Bordeauxban, míg az új főváros lapjai viszont Párisba küldik lapjára munkatársaikat. A Figarót éppen sággal maga az új szerkesztője, Capus képviseli Bordeauxban. Ugyanezok Bordeauxban tartózkodott eddig Robert de Flers, a világhírű bohózatíró, aki nyomban a háború kitörésekor beállott katonának. Mostanáig tartott a kiképzése és most megy a harctérre mint egyszerű közlegény.

Mulatságos is, bosszantó is, hogy az angolok ebben a borzalmas világháborúban mily ügyesen iparkodnak megkeresni a maguk kicsi hasznát. Arról már sok szó esett, hogy angol részről az egész háború létrehozása nem

volt egyéb üzleti érdeknél, de hogy mennyire mennek, azt inkább az apró, de fölötté jellemző dolgok mutatják. Kétségkívül ezek közé tartozik az a hirdetés is, amely most nap-nap után megjelenik a nagy párisi lapokban. A hirdetés, a melyet mi a Figaróból idézünk, a következő:

Párisiak! Mialatt a mi férjeink és fiaink együtt küzdenek veletek a csatatereken, engedjétek meg, hogy mi vegyük gondjainkba felelőseket és gyermekeiteket mindaddig, amíg azok, akik földetekre törtek, megsammisulnak. Az a hely, amelyet ajánlunk, egészen biztos és az angol tisztiek leányai által ajánlott menedékhely. Beszélnek franciául, az olcsó pénzön kívül semmit külön nem számítanak. Papi, tengerészeti és katonai referenciák. Cím: Edenhurst, Torquay, Devon, Anglia.

Ezzel szemben a franciák isszeretnék menteni, ami menthető. A lapok rendkívül alacsonyra csökkentették a hirdetések árát, de így sincs senki, akinek kedve volna az üzletre gondolni. A legtöbb hirdetés arról szól, hogy ápolót vagy ápolónőt keresnek, de viszont ajánkozó már nem igen akad. Roppantul jellemző az is, hogy a Cote d'Azur világhírű szállóiban most napi tíz frankért kínálnak szobát és teljes ellátást. Ami természetesen azt jelenti, hogy ezek a pompázatos hotelek mind konganak az ürességtől.

Madridból jelentik: Párisból egyre szomorubb hírek érkeznek ide. A lapok tudósításai szerint a francia főváros olyan, mintha mesterségesen megfagyasztották volna benne az életet. A legparányibb mozdulathoz is hatósági engedelem szükséges és például ahhoz, hogy valaki zongorán játszasson, Henniön rendőrprefektustól kell fölhatalmazást kérnie.

A boltokat már jóformán ki sem nyitják s ha igen, már kora délután be is zárják. Ez a tulságos elernyedés állandó témája az újságoknak s például a Matin és Journal ugyanegy napon írtak Párisnak ez ellen a petyhüdt, siralmas állapota ellen.

A háború szervezését kitűnően elvégezték — írja a Journal — most pedig mindazt is meg kell szervezni, ami nem háború. Negyven év óta mindig csak azokra gondoltak, akik harcolni mennek, most gondoljanak azokra is, akik nem harcolnak. Ha van három millió francia, aki most fegyvert forgat: marad harmincöt millió olyan is, akinek szintén élnie kell önmagáért és azokért, akik védelmezik. Amíg három millió harcosunk a barbárok rohamát állja, ugyanakkor tíz millió más férfinak, tizenöt millió felnőtt leánynak és asszonynak és tíz millió gyereknek is joga van az — élethez.

A nagy párisi újságnak ez az erős hangú kitérőse nagy feltűnést okozott, ide hasonló hangon irnak csaknem az összes újságok. Még a félhivatalos jellegű Le Temps is, amely viszártért Párisba, elhagyja hűvös modorát és ilyenformán ír:

Megütözést kelt Párisnak a jelenlegi képe. Párisban megszűnt a nyilvános élet, a közlekedési eszközök pedig teljesen hiányznak. Az üzletek zárva maradnak, vagy egészen körán lehúzzák redőnyeiket: egyszerűen az élet fel van függesztve. Ideje már fölvetni azt a kérdést: nem volna-e hasznos gazdasági nézőpontból és vigasztaló erkölcsi tekintetben, ha Párisba visszatérne a pezsgőbb életkedv és az önmagában való bizalom.

...Természetes, mindez csak írott malaszt és önámítás. A lapok próbálnak lelket verni a kétségbeesett párisiakba, de mit ér a legokosabb érv, a leghazafiasabb frázis, amikor egyszerre csak megjelennek a felhők fölött azok az irtózatok, uszó sötét pontok, a német repülőgépek és küldik lefelé gyilkos üzeneteiket, a — bombákat.

Teljesen kiverjük az oroszokat a Kárpátokból.

— Máramarosból is fut az ellenség. — Utazás az orosz betörés vidékén.

Győzelmes honvédeink. — Lövöldözés a vonatokra.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, október 2.

Nyíregyháza, október 2. Máramarosmegye főispánjától jött értesítés szerint csapataink Ökörmező tájékán győzelmes csatában megverték a Máramarosba betört oroszokat. **Az ellenség rendetlenül visszavonult a határon.**

Ökörmezőn és környékén a rend és a forgalom helyreállott.

Körösmező környékén összegyűjtött csapataink szintén felvették a küzdelmet az orosz hadakkal, amelyeknek kiűzése szintén rövidesen meg fog történni. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Egy újságíró, aki beutazta az ungmegyei orosz betörés színhelyét, ezeket az érdekességeket írja: Huszonkilenc órai út után a postavonat beérkezik Ungvárra. Itt tudjuk meg, hogy a vonatok Nagybereznáig közlekednek. Már mindenki visszafelé tart, a lakosság, amely az oroszok betörése hírére biztosabb vidékre menekült, kocsit igyekszik kapni, hogy a sebtiben elszállított ingóságokat visszavigye otthonába. Sötét este van, amikor Nagybereznán kiszállítanak mindenkit a vonatból. Nagyberezna egyetlen, földszintes, igénytelen szállójában kapjuk az első információt. Katonatiszt szolgálat felvilágosítással s mialatt a katonai térképről magyarázza csapataink állását, parancsokat osztogat, híreket vesz át és jelentéseket küld szét a hegyek közé, kilométer messziségre. Tudjuk már, hogy Uzsokig visszavertük az oroszokat. Ime rövid összefoglalásban a múlt hét végi harcok képe:

Két lovashadosztállyal és egy gyalogdandárral lépték át az oroszok a határt. A galíciai Sisakin át jöttek be az uzsoki szoroson, amelyet néhány száz népfelkelő és egy század sorkatonánk tartott megszállva. Az oroszok harminckettő ágyút és műszaki csapatokat vontattak fel az uzsoki hegygyéregre s nyomban megkezdtek a hadi operációkat. Ágyutűzük elől kénytelenek voltak csapataink hátrálni, de minden állás változtatása egy-egy küzdelmes csatával járt. Csütörtökön, a kora délutáni óráktól kezdve özönltek be az orosz csapatok, négy közékezred és még az éjszaka leszálltak Hajasdig. Pénteken a szakadó esőben szünet nélkül tartott a harc. A mieink nem adták át oly könnyen a magyar földet a muszkának és a szűk völgyben nagy áldozatába került az oroszoknak, hogy pénteken el tudták érni Liget, Fenyvesvölgy és Malomrét községeig. Az ezerméteres Kárpátokban pillanatra sem pihentek az ágyuk. Nagybereznán a községet oldalt védő Javornik hegységen át hallották az ágyutűz, de szombaton már egyre távolabbról jött az ágyuk hangja.

Pénteken Felsőmagyarországból két honvéddandár megkezdte Uzsok felé a felvonulást. Nagyberezna volt a csapatok gyűjtőhelye. A honvédek egész napon meneteltek, a kapott parancs értelmében három oldalról akarták megtámadni az ellenséget. A jobbszárny Javornikon át Sósát, Alsóoroszka, Viska és Viharos felé tartott. Itt átkelt a 863 méteres Zolab-hegyen és csaknem egyidőben a centrummal, amely Szuhapatak, Liget, Tihe és Erdőhidas felé nyomult előre, megkezdte az oroszok kiverését. A balszárny Sósákon és Csontoson át, a hová legtávolabb jutottak el az előőrsek, kezdte meg az operációt. Az első pillanattól kezdve a mi csapataink voltak offenzívában és az oroszokat mindenütt visszavonulásra kényszerítették. Egyet-

len pozíciót sem tarthattak meg és szombat este az uzsoki betörés futása változott.

Centrumunk Fenyvesvölgytől északnyugatra a Brecsei-erdősnél kezdte meg szombaton reggel a tüzelést. A csatározást a Malomrétől északra fekvő két hegyszoroson elhelyezett ágyúink erősen támogatták és az ellenség nem tudott ellentánni a támadásnak. Tüzérsége, amelyet Fenyvesvölgytől nyugatra, közvetlenül a falu végén vonultatott fel, a magaslatról igyekezett nagy tüzeléssel magakadályozni előnyomulásunkat, de nem tudott eredményt elérni. A erapnellek messze a mi csapatainktól robbantak fel és legfeljebb a fenyvesekben tettek kárt. Egy hatalmas erdő fát végig lesöpörték az orosz golyók. Szombaton délből a főcsapat teljesen urrá lett az ellenség centruma fölött.

Délután már az orosz tüzérség Liget felé húzódott vissza és itt az 561 méter magas Horodistye hegyen állította fel ágyúit. Ekkorra főcsapatunk már elérte a tűzbeli tulsúlyt s levonult Fenyvesvölgy község alá, ahol már egyetlen orosz sem volt található. Az oroszok még a sebesülteiket is elvitték, halottaikat pedig — pedig ezek ugyancsak nagyszámban voltak, — a mennyire csak lehetett, elföldelték. Közben a jobbszárny és a balszárny is végrehajtotta a felvonulást és szombat este, szakadó záporban Fenyvesvölgy előtt koncentráltak a csapatok.

Vasárnap alig volt csatározás, de hétfőn friss erővel kezdődött meg a harc, amely eltartott késő estig. Az oroszok lépésről-lépésre kénytelenek voltak hátrálni és a folytonos harcok közepette főcsapatunk Hajasdig verte vissza az oroszokat. Itt azután megkezdődhetett az ellenségnek az uzsoki szorosba való besorítása.

Ez volt a legnehezebbik harc, mert a szűk völgyben a hegytetőre menekülő oroszok kedvező tüzérségi pozícióhoz jutottak, de ezek egyikét sem tarthatták meg. Kedden már egy igen kis háromszögben: Csorbadomb, Tüzhagy és Határszög községek között folyt a harc, ahonnan este sikerült az oroszokat áttergetni az uzsoki szoroson.

Most a galíciai Sisakin van ismét az orosz sereg, de onnan nem kezdhet offenzívát, mert újabb csapatokat nem tudott összegyűjteni.

A betörés helyén megkezdődött a rongálások helyreállítása. Vasárnap még a kémvonalra, amely Csontosig igyekezett eljutni, a 17. számú őrházról az orosz tüzerek rálóttek. Hat lövést adtak a lokomotívra, de a golyók nem találtak. Malomrét előtt egy ekrazitpatron volt a sínekre téve, a patron fel is robbant, de kárt nem okozott a mozdonyban, csupán a síneket tépte fel pár méternyi hosszban. Feljebb az egyre keskenyedő Ungvölgyben fekszik Fenyvesvölgy. Az oroszok a rutén házakat megkimélték, el-

benben a vasútállomás épületét, a csendőrséget, a kocsimat, a postát és azokat a házakat, amelyekből elmenekült a lakosság felégette. Kegyetlenkedésről egy szót sem hallani, ellenben rutének erőszakkal, hogy az egyik őrházban három sebesült honvédet találtak, akiket a esata után az oroszok vittek oda, mert már nem tudták elszállítani. A honvédeket az őrházban szépen sorjában lefektették, vizet, kenyeret tettek eléjük és azután — elmenekültek.

Fenyvesvölgytől egyre kanyargósabbá lesz az út. Uzsok község néhány száz lakosával a hágó legtetőjén fekszik. Széles, tizenkét méternyi állami szerpentinút kanyarog a hágótól, amelyet most a mi csapataink szálltak meg olyan erővel, hogy ide többé orosz nem tehet be a lábát. Annyi a gépfegyverünk és ágyúnk a szorosnál, hogy egész hadtesteket, mint a pelyhet el lehet söpörni a magasból.

Az oroszok kiverésében résztvevő katonák most pihenik ki a csaták fáradalmait. A honvédek közt sok a bánáti fiú. Egyik tisztjük meséli, hogy egy Bárián nevű népfelkelő egyedül vállalkozott arra, hogy éjjel lelopja magát az orosz táborba. Fenyvesvölgyből a sötétben hason csuszva lopózkodott be az oroszok közé és szerencsésen ki is kerülte az őrsőket. Megvitte az ezredparancsnoknak a hírt, sőt amikor egy újabb jelentés volt szükség, ugyanazon az éjjel még egyszer bement az ellenséges táborba. Semmi baja sem történt és az ezredes most kitüntetésre terjeszti fel a derék honvédet.

Aradmegyei uri-szökevények Newyorkban.

(Dr. Diószeghy és Schwiegl Gyula levele. — A kultuszminiszter döntése.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 2.

Egy esztendővel ezelőtt titokzatos körülmények között tűnt el az aradmegyei Borosjenő községből Schwiegl Gyula állami iskolaigazgató és ugyanakkor dr. Diószeghyt is hiába keresték. A fiatal uriaszony, akinek két szép gyermeke van, minden bucsu nélkül távozott és ugyanígy utazott el a már több mint negyven éves iskolaigazgató is, aki három gyermeket, és szomorú, hű hitvest hagyott itthon. Később megállapították, hogy Schwiegl és Diószeghyt egy vonattal hagyták el Borosjenőt. Aradra jöttek, de hogy innen hová mentek, senkise tudta megmondani. Néhány hét múlva az igazgató Párisból száz koronát küldött a feleségének és a szelvényre csak ennyit írt: Ne keressetek.

Nem is keresték se őt, se az urinőt, hanem mindkettőjük ügyében megindult a hivatalos eljárás. Schwiegl ellen fegyelmi eljárást indítottak, mert bejelentés nélkül hagyta el állását. A közigazgatási bizottság fegyelmi választmánya Kehrér Károly kir. tanfelügyelő javaslatára nem fosztotta meg állásától, hanem nyugdíjazta az igazgatót. A tanfelügyelő abból a humanus álláspontból indult ki, hogy a család nem szabad bűnhődtesse az apamulasztásáért. Schwiegl tizennyolc esztendőig működött a község szolgálatának megfelelő nyugdíjat fog kapni az elhagyott familia. A kultuszminiszter ma érkezett döntésében arról értesítette a tanfelügyelőt, hogy a család számára folyósítandó, havonként mintegy száz koronát kitevő özvegyi nyugdíjat jóváhagyja, azonban ha időközben Schwiegl hazakerülne, a nyugdíj megszűnik és le kell folytatni ellene a fegyelmi eljárást.

Az igazgató valószínűleg nem kerül haza; legalább is a legutóbb Aradra küldött levele-

ben nem ártul el ilyen sándorok. A család rövid idővel ezelőtt szerzett tudomást Schwiegl tartózkodási helyéről. Dr. Diószeghynek ugyanis hosszabb levelet írt haza a gyermekeinek New-Yorkból és ebben a levélben megadta pontos címét is. A levél tartalma és az urnó címe tudomására jutott a Schwiegl családnak. Ugy gondolták, hogy ahol a volt borosjenői urnó tartózkodik, ott kell keresni Schwiegl Gyulát is. Az Aradon tanuló Schwiegl fia a kapott címre levelet küldött apjának és rövid idő múlva megjött rá a válasz. A felelet igen rövid volt.

„Kedves Fiam, — írta — viseld magad jól és légy becsületes ember. Csókol Apád.”

A fiu ismét jött, de erre a levélre már nem kapott választ, ami valószínűvé teszi, hogy Schwiegl elköltözött eddigi newyorki lakásáról, vagy talán már nincs is Newyorkban.

Sebesültek, akiknek nincs sebe. (Gyanus kéregetők.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 2.

Minden érzésünk és gondolatunk a küzdelemé, szívünk egész melegével fordulunk azok felé, akik véres sebbel, átlőtt kézzel, lábbal jönnek vissza a harmezőről. Az egész társadalom munkában van és minden egyes ember tehetségéhez képest igyekszik enyhíteni a fájdalmakat. A kórházakat elhalmozzák ajándékokkal és Arad társadalmának legelőkelőbb hölgyei ápolják, gondozzák a harcosokat.

A részvét érzése magával ragadja az embert, ha egy sebesültet meglát és mindenki kis ajándékokkal halmozza el őket. Samikora a társadalom szíve ily hatalmas méretekben nyilvánul meg, napról-napra több és több elvetemült ember akad, aki ezt a legszentebb érzelmeket maga céljaira akarja kihasználni. A fővárosban már több „álsebesültet” tett ártalmatlanná a rendőrség, akiket katonaruhában, felkötött karral az utcán koldulva találtak, ma pedig két szélhámos Aradon fordult a pénzszerzés ekönynyű módjához.

Ma délután hat óra tájban két borostás arcú, tépett egyenruhájú baka állított be Kerpel Izsó könyvkereskedésébe. Az egyiknek karja volt felkötve, míg a másik meggörnyedt háttal oszszogott be az üzletbe. A felkötött karu sebesült vitte a szót:

— Mi — mondta az üzlettulajdonosnak — az északi harctéren sebesültünk meg. Ma érkezünk Aradra és úgy volt, hogy itt helyeznek el bennünket, de nincs hely a kórházakban. Tovább kellett volna mennünk, de lekötött a vonat. A legerősebb helyzetben vagyunk, mert a kórházba nem vesznek fel bennünket, napok óta nem ettünk és nincs egy krajcárunk sem. Arra kérjük az urat, legyen kegyes bennünket egy kis pénzzel kisegíteni, mindig hálásak leszünk.

A könyvkereskedő már-már hajlandó lett volna egy koronát a sebesülteknek adni, de ép a boltban tartózkodott egy aradi ur, akinek az egész ebeszésés nagyon gyanus volt.

— Mutassa csak a kötését — fordult ahhoz, aki a karján volt megsebesülve. A katona oda-mutatatta a karját és az uriamber azonnal konstataálhatta, hogy a kötést nem hozzáértő kéz alkalmazta. Ezzel azonban nem érte be, hanem a gézt szép lassan lecsavarta, míg előtűnt a sebesült — ép, egészséges karja, amelyen egy árcsolás nem sok, de annyi sem volt.

— Hát maga hol sebesült meg? — kérdezte most már a másiktól.

— A hátamon, itt a nyomaim a kabátomon. A katonazubbnyon a hát közepén táján tényleg ott volt egy lyuk, még pedig bieszkától származó fésles.

Kerpel ezalatt már értesítette a Fischer Eliz kórházban lévő katonai őrséget, ahonnan két egészségügyi katona ép végsőszóra érkezett be az üzletbe. A két szélhámost azonnal közrefogták és átkísítették a várba, ahol a hatóság

mindenekelőtt megállapítja, hogy tényleg katonák-e, vagy sem és ez szerint a katonai, vagy polgári hatóság szab ki büntetést rájuk.

Csatatér — festőművész szemével nézve.

(Ahol a francia vezérkari főnök táborozott.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 2.

Roll, a párizsi Salon elnöke, a világhírű festő bentazta a francia csatatereket. Amit a művész szemével, menten minden szubjektivitástól, látott és megfigyelt, az ugyszólván tárgyilagos fényképfelvétel emberi szemmel. A Gauloisba írt remek rajzot itt adjuk:

— A mérhetetlen tájak a szemünk előtt bontakozik ki, apró dombok szaggatják meg, itt-ott gabonacsűrők, részben felszántatlan földek, félig üres gabonaszákok, amiből az látszik, hogy hirtelen abba kellett hagyni a mezeti munkát. Kis idő múlva feltűnik egy parasztszop, akik lajtorjás szekérre rakták szegényes ingóságait, asszonyait és gyermekeiket, és nagy busan visszatérnek csendes, elhagyott falujukba. Szemébe tűnik az embernek egy éles zöld földszalag, ami kontrasztja a le nem vágott aranyszínű búzáknak, eukorrépa és burgonya bokrok, amelyeket kiszedtek, de a mezőn hagytak. Az óriási szőna kazlak érintetlenek, ami feltűnő és csak itt-ott van egy, amelyet a gránát surolt, félreütötte neki a sapkáját. Messziről ugylátszik, mintha az aljában egy balyu heverne, közelről azonban látjuk, hogy a rohamnál elesett katona. A föld tele van szórva papírral, levelekkel, katonakönyvecskékkal. Néhányat fölveszünk, az van benne, hogy Huber Henrik mészáros X.-ben, a mozgósítás 3-ik napján köteles jelentkezni, két levél is van benne, egyiket az anyja írta... a másikat a felesége küldte, aki „térden állva” könyörög az urának, hogy ne tegye ki magát nagyon a halálnak.

— Az Étrépilly és Vincy-be vezető keresztútnál látható lesz egy bemélyedés a mezőn. Olyan az alakja, mintegy hegdedű. Száz derék katona fekszik benne — halottan, az utat szegélyező árokban igen sokan fejjel lefelé estek el, a lábuk kiáll az árok szélén, allegariák, odább pedig németek.

A síkságon mindenütt lovak hullái, pej és szürke váltakozva, mindegyiknek egyik megmerevedett lába a levegőbe nyúlik, mintegy szilhouettoa az enyhén kék horizonttal szemben. Közben néhány erdőreszlet és ahol az út lefelé vezet a dombokról, egy falu bukkan elő a zöldből. Mikor közelebb érünk, rendkívül elszomorító kép tárul elénk. Ezüstösen foszillanó patakok azután a falusi tó, költötte legelő, mindenütt katonák hullájával borítva. A házak nagyobb részét fekete falmaradványok, mások teteje van széltőlve, az ereszeket elszakította a srápnél. Fél órával később egyenruhák, eltört fegyverekből, véres felhő-neműből valóságos hegy állja utunkat... Varedes falu ez, amelyet kilencszer foglaltak el és üritettek ki. Minden falon és ajtón ott a golyók és gránátok nyoma, sok major leégett, néhány porta még most is ég, egy nagy udvarház szintén lángol, a gabonacsűr vasrostélye meghajlott és egyes rudjai úgy nyúlnak ki, mintha fekete kezok emelkednének az ég felé, egy rosszszal tele szekér élesen kiválk a tűzből. Itt-ott katonák hullái, a németek piszkos zöld egyenruhája, kék kabátok, piros nadrágok, káppik és sisakok, az udvar közepén a friss hant katona sirt árul el. Kaesa, tyuk futkos, keresi az elszórt rozstot, a földön fekete kakas, amelyet golyó ért... Néhány lépéssel odább megmutatják azt a szerény viskót, ahol Joffre generalissimus és vezérkara tartózkodott két napig. Az est előre veti árnyait, amikor Meauxhez közeledünk. Két csendőrral találkozunk, akiknek átadunk két halotttráblót, akiket utközben rajtacsíptünk undorító foglalkozásukon — sajnos franciák. Egyiktől egy zöld bűriáskát veszünk el, amelyet egy elesett katonától lopott el és azt olvassuk rajta: Georges X... egy ismert párizsi újságíró neve. Később átadjuk majd hozzátartozóinak. Miért tudják meg a szegények már ma, hogy milyen szerencsétlenség érte őket... Ugyis elég korán jött meg...

„Megtettem mindent a hazámért.”

(A haldokló katona utolsó izenete feleségének. — Tragédia a liceumi kórházban.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 2.

A liceum épületében berendezett kórházban ma éjszaka meghalt egy katona. Szomorú esemény, de most, amikor az őszi napfénytől aranyos utcákon naponta látunk komor, fekete gyászmenetet, nincs benne semmi különös. S hogy mégis foglalkozunk vele, azért van, mert megható részletek teszik még szomorubbá ezt a halálesetet, olyanok, melyek nem mindennapiak, s amelyekből sötéten, tragikusan tükröződik a végezet hatalmas, sokszor igaztalanul sújtó keze.

A liceumban ápoltak néhány nap óta egy osztrák káplárt, Anton Hudelkát. Bécsi fiu volt, a polgári életben aranyművesség volt a foglalkozása és egy nagyobb bécsi gyárban munkavezetői pozíciót foglalt el. Mikor kitört a háború, Anton Hudelka is bevonult katonának, otthagyta nyugodt polgári állását és elbucszott fiatal hitvesétől, aki sürű könyhullatás közt mondott istenhozzádót imádott férjének. A fiatal káplárt csakhamar elvitték a harmezőre. Szerbiába került, ahol több ütközetben vitézül harcolt, míg a napokban ő is sebet kapott. Srápnél szilánkok furódtak a jobb karjába, nagy területen kiszakították onnan a húst és sajgó fájdalmaktól gyötörve, de vidám, derűs kedélyét el nem veszítve, Aradra került Anton Hudelka, a bécsi káplár. Vérmérgézet kapott és az állapotát súlyosnak mondták az orvosok.

A kórházban csakhamar az ápolónők kedvence lett az intelligens bécsi fiatalember. Nap-hosszat eldiskuráltak vele, mert okosan, érdekesen tudott beszélni és vidámságot hozott a kórházszobába, ahol mindenki szerette, becsülte. Az ápolónők jóságos szívüknek minden melegével becézték, gondozták, elhalmozták ezer meg ezer apró kedveskedéssel samikor fárasztó munkájuk után kis pihenéshez jutottak, az áldott asszonyi lelkekből szállt a fohász az egek és seragek Urához, hogy gyógyítsa meg Anton Hudelkát, akit messze Bécs városában szerelmesen visszavár egy fiatal asszony, az ő imádott felesége. A felesége... lázámaiban beh sokszor foglalkoztatta az ő arca, kinnal teli éjszakákon hányszor sóhajtott a az ő szent nevét. És beszélt róla gyöngéden, édes szavakkal az ápolónőknek, akik könyben uszó szemekkel hallgatták az áradozó, vágyakozó szavakat és vigasztalták a szegény fiut. De Anton Hudelka hősi lelke belátott már a halál fekete birodalmába. Érezte már, hogy ereje gyengül és megkérte az ápolónőket, sürgönyözzenek a feleségének, jöjjön el Aradra, látogassa meg a férjét, aki az ellenegeok legerősebbikével, a halállal küzd. A jöszivü uriaszonyok teljesítették a kérést és Anton Hudelka fájdalmas arcán ismét átfutott a mosoly, amikor arra gondolt, hogy viszontláthatja még a feleségét. Ez tegnapelőtt volt. Tegnap még rosszabbra fordult a beteg állapota. Hiába volt a gondos, önfeláldozó ápolás, hiába volt a pezsgő, amivel megkinálták ápolónői, ereje egyre-egyre fogyott és talán már csak a felesége utáni vágyódás tartotta benne a lelket, amely hősi volt és tiszta. Kevéssel a halála előtt, ma éjszaka oda-fordult az ápolónőkhöz, akik ott ültek, virrasztottak az ágya mellett és elesukló hangon, minden erejét összeszedve, ezt mondta nekik: — Ha későn jönne már, mondják meg neki, hogy tiszta voltam és mindent megtettem a hazámért...

„Ich habe alles getan für mein Vaterland”. Megnyugodott, amikor ezt kimondta, aztán lecsukta a szemét és kiszenvedett... Éjfél után két óra volt.

Ma reggelre megérkezett az asszony, nagy utat tett meg hiába, szegény, várandós teremtés. Görcsös zokogással felsikoltott, amikor az ápolónők megmondták neki kiméletesen, hogy az ura, az ő jó, szerelmes ura mindent megtett a hazáért, még meg is halt érte... Anton Hudelkát ma délután eltemették és az esti vonat viszi vissza Bécs városába a szegény, megtört, fiatal asszonyt, aki, míg zugva, zakatolva rohan a vonat a sötét éjszakában, gondolkodni fog az uráról, halott, jó uráról és a hazáról...

(I. I.)

Magyarok és áruló rutének harca.

— Akik ünnepkőben várták az oroszokat. — Ütközet a falu utcáján. — Harminchét bitófa. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 2.

Néhány nappal ezelőtt, mikor először röpitette szét a táviró az oroszok Magyarországra való betörésének hírért, talán egy ember sem akadt, aki nem így gondolkodott: Jó, csak jöjjenek minél többen, élve úgy sem megy innen ki egyetlen muszka sem. Meg is jött az örvendetes megnyugtató hír. Visszavertük az oroszokat Siankiig, az uzsoki szoros ismét a mi birtokunkban van. Ökörmezőnél szintén kivertük őket és futnak már Körösmezőnél is.

És most, hogy már nyugodtan hajthatja le mindenki a fejét, amikor már nem fél senki — különben az eddigi félelem is alaptalan volt — megirhatjuk a körülbíró rendkívül érdekes és a felvidéki ruténeket nagyon jellemző történetet. Az eset igaz, egy becsületes, nyílt szívű magyar beszélt el, aki az egyik Latorcavölgyi faluból érkezett.

Az oroszok, különösen az orosz vezérkar és diplomáciai kar meg volt győződve arról, hogy mindjárt a háboru elején fellázadnak a magyarországi nemzetiségek. Beszéltek a szerbekről, horvátokról, oláhokról, de különösen a ruténekről. A magyarországi nemzetiségek azonban nagyon jól tudják, hogy sehol a világon nem lehet olyan jó dolguk, mint nálunk. Egy néhány fanatikus és korlátolt, vagy dusan megvesztegetett ember vállalkozott csak árulásra. De ezek elvették méltó jutalmukat.

A Latorcavölgyi paraszt, akinek az ősz haja feltétlen tiszteletet követel, néha-néha a szeméhez nyúl és bütykös mutatóujjával megérti az előretörő könyektől és ilyenkor így sóhajtott:

— Istenem, hogy ilyesmi megtörténhetik Magyarországon...

Az öreg 60 év körüli gazda lassan, kissé összefüggés nélkül beszél. Meglátszik rajta, hogy az események tömkelege forr az emlékezetében és mindegyik tülekszik előre.

— Ott van a házam, meg a földem is a Latorca mellett. Nagyon szeret engem a folyó, mert ha kiad, az én földemet, meg a házamat sem bántja. En is szeretem a Latorcát. Hatvan egynéhány éve hajtom rá a jószágot itatni. Mikor a háboru kitört, valahogy eszembe jutott, hogy ennek a vizét pirosra festi még a vér. De persze nem hittem a gondolatomnak. Már hogy is jöhetne ide, Magyarországra az ellenség?...

— Így gondolkoztam, de bizony mégis bejött a muszka. Igaz ugyan, hogy már kitették őket, de mégis benn voltak.

— Mikor a legelső hírt vettük a betörésnek, nem akartunk hitelt adni neki. Sokan azt mondtuk, hogy a rémlátók találták ki, a gyávák, akik két hónap óta reszketnek. De mégis volt valami gyanus, amit eddig nem láttunk. A falu kevés kivétellel rutén, magyarok alig vagyunk ötvenen. Ezeknek a ruténeknek egy része mintha nagy lakzira készült volna; baromfit öltek, sütöttek, főztek, a férfiak, leányok, meg asszonyok ünnepi ruhát huztak és folytonosan sugdos-tak... Mintha vártak volna valamit, vagy valakit. Amint az események folytatása mutatja, tényleg vártak. Orosz vendégeket vártak.

A falutól 8—10 kilométernyire megdőrdült az első ágyu. Ugy látszik, ez volt a jel. A tarka víganóju asszonyok, leányok és a vasárnapi

ruhába bújó férfiak szeme felcsillant és torkuk szakadtából ordították be a békés házakba:

— Jönnék a mi testvéreink! Jaj lesz most nektek!

Pillanat alatt az utcán volt a falu. Aprajánagyja kirohant és megrémülve hallgatták az ágyudörgést, amely egyre közeledett. Az árulók gyorsan eltűntek a házaikba és megtették minden előkészületet az oroszok fogadtatására. Megterítették, gyertyát gyújtottak, a szobákat felpántlikázták.

De a falu, a magyarok és a hazafias rutének észbe kaptak! Minden megbeszélés nélkül rohant ki-ki haza, kapát, kaszát fogtak és kivonultak a templom elé. A zűrzavar óriási volt. Hangok, értelmetlen, dühtől reszkető hangok kapaszkodtak az őszi szélbe és együtt szálltak az ágyudörgéssel...

Ami ezután következett, szinte váratlan a nagy háboru eddigi történetében. A magyarok és hazafias rutének megröghanták az árulók házeit. Nem bántották, hanem kényszerítették őket, hogy vegyék fel velük a harcot. Rettegetes ütközet kezdődött.

Férfi-férfi ellen, asszony-asszony ellen, leány-leány ellen és gyermek gyermek ellen. A férfiak ütő szerszámmal, kapával, kaszanyéllel, baltával és doronggal ütötték egymást. A nők kövekkel hajigáltak, a gyermekek sikoltva karmolták egymás arcát. Az egyik rutén leánynak borzalmas ötlete támadt. Beszaladt a konyhába és egy lapát izzó parázsszal tért vissza. Félőrülten szórta az ellenséges asszonyokra a parazsat.

... Messze a határtól egyre hallatszott az ágyu dörgés, de mindig halkabban és halkabban... Az árulók végre visszavonultak a házaikba. Rengeteg bekötött fej és kéz, sánta, összekarmolt és égott arcu ember volt látható. A hazafiasok győztek.

... Az ágyudörgés teljesen elűt a harc-téren és a mieink győztek. Az orosz visszavonult. Sebesülteket hoztak a Latorca-völgyi faluba. Egy hadnagy vezette a könnyű sebesülteket csapatát. Ennek a hadnagnak tettek jelentést a magyarok a terített asztalokról, az ünnepelruhás ruténekről és a borzalmas csatáról, ami a falu főutcáján folyt le...

A Latorca menti falu határában harminchét sárguló lombu fa változott át hirtelen bitóvá...

Paul de Cassagnac elesett. Genfből jelentik, hogy Paul de Cassagnac az „Autorité” kiadója a Marne melletti csataterén elesett. Ha egy modern Emerson támadna, kénytelen lenne reprezentatív-man-jei közé felvenni Paul de Cassagnac alakját is. Érdekes, folytonosan buzgó temperamentuma tisztán az érzésektől irányított egyénisége, amely minden gondolatot extrémításba hajtott; a francia faj egyik legjellemzőbb képviselőjévé tette. Cassagnac az imperializmus legelszántabb harcosa, a köztársaság legengesztelhetetlenebb ellensége volt. Óriási energiájával hihetetlen munkát végzett és mestere volt a szónak, a tollnak és egyéniségét annyira reá tudta nyomni mindenre, hogy az Autorité hü tükre volt Paul de Cassagnac-nak. Az, hogy 71 éves fővel a csatamezőre ment, talán legjobban jellemzi az egész embert.

Német offenzíva Anglia ellen.

(Egy német tábornok érdekes terve. — Az óriás mozsarak munkája.)

Távirati tudósítás.

Berlin, október 2.

Ardenne báró nyugalmazott német tábornok igen érdekes cikket közöl egy német katonai szaklapban arról, hogy Anglia földrajzi helyzete és tulnyomó flottája dacára is megtámadható.

A tapasztalat — mondja a cikk — eddig is bebizonyította, hogy lehetetlen a mi tengeri pozícióknak, a Borkum—Wilhelmshaven—Helgoland—Brunsbüttel vonalnak angol részről való blokirozása, elzárása s még lehetetlenebb lesz ez, ha Belgium északi tengerpartja s a francia part a Szajna-torkolatig német birtokba kerül. A franciák egyes jelentések szerint kiürítették Boulogne-t s remélhető, hogy csakhamar Calais és Le Havre is a mi birtokunkba jut.

Calaisnál a csatorna 35—40 kilométerre szűkül össze. Tudnunk kell, hogy a mi 30,5 centiméteres mozsaraink huszonkét kilométernyire lőnek el (a lövedék 4000 méter magasságba hatol, tehát a Grossglocknett is átrepülne), a 42 centiméteres mozsarak lövedékei pedig még nagyobb magasságot érnek el. És még egyet: az angolokat a közel jövőben még további meglepetések fogják érni tüzérségi téren. Ha tehát a francia partról nem is lehet átlőni az angolokra, mindenesetre azonban a csatorna közepén tulterjedő biztonsági zonát lehet létesíteni a tüzérség útján hajóink számára. Így a francia kikötőkben bázist lehet berendezni torpedóink, tengeralattjáróink cirkálóink és torpedóuzóink számára s — ami nem kevésbé fontos — csarnokokat Zeppelineink részére. E csarnokok építése igen könnyű, mert egyes részeit már előre elkészítettük Németországban s azokat pár óra alatt össze lehet rakni a helyszínen. Ha igaz az a hír, hogy légi cirkálóink motorai ujabban egy javítás következtében zajtalanul működnek, akkor Anglia félelme igazolva van, mert az az ellenség, amely tüzérségi tekintetben kiváló, zajtalanul s hirtelen tűnik fel, felderítő szolgálata pedig a legjobb, igazán félelmetes.

Legutóbb valaki tréfásan megkérdezte Zepelin gróft:

— Miért Antwerpent és miért nem Londont bombázza?

A gróf komolyan válaszolt:

— Ez is be fog következni, csak türelem.

A francia földön levő flottabázisokat három, vagy négyszeres aknasorral megtámadhatatlanná lehet tenni. Ha pedig ez megtörténik, akkor Anglia nyugatra fekvő nagy kikötői, Portsmouth, Plymouth el lesznek vágva az északi tengertől s az angol hajóknak Skócia ország északi csucát kell megkerülniök.

Az aknákat két sorban kell elhelyezni és pedig úgy, hogy az egyik sor aknáit a másik sor közei mögé helyeződjenek el s így egymást kiegészítsék, fődöszék. Három ilyen ketős aknasor minden áttörési kísérletet megghiúsít. Abban az eddigi tapasztalatok s tüzérségünk kitünősége mellett alig lehet kételkedni, hogy az aknákat sikerül lerakni. Aknaszóró hajóinkon kívül a torpedók és tengeralattjárók veszik majd magukra a munka egy részét. Ha a tengeralattjárók félig elmerülnek, csak vékony periskopjuk teszi őket észrevehetőkké s ha egészen lemerülnek, még ez is eltűnik, úgy, hogy a tengeralattjárókat az aknaszórás munkája közben lehetetlen észrevenni. Ha aztán késő az

aknázó, a parti erődítések ki vannak javítva, a léghajócsarnokok már állanak, akkor egy tengeralatti guerilla-bazis, amelyet a légi cirkálók támogatnak, komoly veszteséget okozhat az ellenségnek.

Angliában az órák flotta-s-a saját aknasor dacára is még mindig nagyon félnek az inváziótól, német csapatoknak Angliában való part-raszállásától. Ha a francia északi kikötők biztos birtokunkban vannak, akkor a partraszállás — amely eddig utópiának látszott — valószínű lesz, különösen, ha Anglia folytatni fogja örültségét a partvédelmi csapatait továbbra is Franciaországba küldi.

Vaktöltényt kaptak az orosz katonák.

(Egy aradi hadnagy érdekes nyilatkozata.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 2.

Számos alkalommal olvashattuk, hogy az orosz katonák előtt eltitkolta hadvezetőségük a háború előkészületeit. A magyar fogságba került orosz katonák folyton azt hangoztatták, hogy nekik fogalmuk se volt a készülő háborúról.

— Mi azt gondoltuk — hangoztatták — hogy nagygyakorlatra visznek bennünket.

Hogy ezt nem csupán az orosz katonák találták ki, hanem valóban így is van, azt legjobban bizonyítja egy aradi tartalékos hadnagy előadása, aki rendkívül érdekes és pozitív adatokkal is szolgál.

— Mi eleinte azt gondoltuk — mondta a most hazaérkezett tartalékos hadnagy — hogy a fogságba jutott orosz katonák csak azért találtak ki a nagygyakorlat meséjét, mert így jobb bánásmódot remélhettek a magyarok részéről. Folyton azt hangoztatták: ők nem tudták, hogy háborúba viszik az orosz hadsereget, hanem a parancsnokaik folytonosan azt hajtoztatták, hogy a galíciai határon próbamozgósítás lesz. Ezt az állítást egy ütközet után megerősítve láttuk. Ugyanis egy szuronyroham alkalmával az oroszokat kiverjük védett pozíciójukból és sebesültjeiket magunkkal hoztuk. A lövészárkokban különös leletre bukkantunk. Egész csomó ugynevezett vaktöltés hevert ott vadonat új csomagolásban. Magunkkal hoztuk és emlékül én is hazahoztam néhány darabot.

— Az elfogott orosz katonák, akik jobbra a kaukázusi kerületbe tartoztak, azt magyarázták, hogy júliusban behívták a tartalékosokat, mert a galíciai határon próbamozgósítást rendelt el a cár, amint azt már többször is megtette. A tartalékosok eleget tettek a parancsnak, mert az ilyen próbamozgósítások csak néhány hétig szoktak tartani. A próbamozgósítással egybekötött nagygyakorlatot az is valószínűvé tette előttük, hogy egészen új csomagolású vaktöltéseket kaptak, mint a manőverek idején. A kaukázusi orosz katonák egészen addig, a míg ellenséget nem láttak maguk előtt, azt hitték, hogy valóban manőveren vannak. A lövészárkokban azonban megtudták a valóságot. Ott ugyanis le kellett tenniük a vaktöltéseket és magukhoz vették az árkokban elhelyezett éles töltéseket, fejenként háromszáz darabot. A kaukázusi foglyok azt mondják: azért oszták meg őket a katonai hatóságok, s azért nem vallották be a mozgósítás valódi okát, mert tudták, hogy a tartalékosok elbujdosnak és hónapokig se lehet őket előhalászni a hegyek és erdők rejteteiből.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Szombat, 3-án: Disz előadás. 1. Nyitány. 2. Prolog. 3. Hódolat a királynak. 4. Hódolat Vilmos császárnak. 5. Mindnyájunknak el kell menni, énekes háborús életkép 6 képben.

Vasárnap: Délután: *Piros bugyelláris*. Este: Mindnyájunknak el kell menni és ünnepi műsor. Hétfő: Ugyanaz.

Kedd: Okt. 6. Disz előadás. *Hadak útja*.

Szerda: *Takarodó*.

Csütörtök: *Katonadolog*.

Péntek: *Nemtudomka*.

Szombat: *Ferenc József azt üzent és Akik itthon maradtak*.

A Kölcsey Egyesület háborús zsúrai.

(Aradi írók színműpályázata.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 2.

A Kölcsey Egyesület az országot megrázkódtató európai háború esztendejében sem veti el magát az a kötelességet, hogy a kulturát, a tudást terjessze, a közönségnek szívet, jót és hasznosat adjon. Ez a törekvés, ez a kötelességtudat hatotta át az egyesület elnökségét, amikor az irodalmi szakosztály elé a Kölcsey-zsúrok megtartásáról javaslatot és programot terjesztett elő. Ez a program nemcsak a Kölcsey Egyesület feladatának és hivatásának felel meg, hanem kielégíti a közönség érdeklődését is, amely most csaknem kizárólag a háború és a háborúval összefüggő események iránt nyilvánul meg. A Kölcsey Egyesület felolvasásai, a kedvelt Kölcsey-zsúrok ezidén háborúsak lesznek: a háború, a háborúskodó országok ismeretével foglalkoznak.

Az egyesület irodalmi szakosztályában Varjassy Árpád kir. tan. elnök terjesztette elő azt a javaslatát, hogy a Kölcsey Egyesület — a mennyiben ezt az irodalmi szakosztály tagjai is helyeslik — ezidén is tartsa meg felolvasásait, miután nyolc felolvasást a tagsági díj ellenében köteles is tartani tagjai számára.

— Azt hiszem — mondotta Varjassy Árpád — ha az irodalmi szakosztály tagjai ebben elfogadják, hogy rendezzünk felolvasásokat, akkor néhány indítványt tehetek a felolvasások programja tekintetében is. A közönséget ma csak a bennünket is közvetlen közelről érintő háború érdekli és a Kölcsey Egyesület legszebben felel meg kulturális hivatásának, ha a közönségnek ezt az érdeklődését elégíti ki felolvasásaival.

Az elnök javaslatát több felszólalás után helyesléssel tette magáévá az értekezlet és Varjassy Árpád kir. tan. elnököt, Fényes Dezső alelnököt és Rudnyánszky Endrét megbízta azzal, hogy a felolvasókat részvételre kérjék fel. A Kölcsey zsúrok sorozatát, ha nem ütközik akadályokba, Vészi Margit az ismert kitűnő tollú magyar író kezdené meg, aki a budapesti Uránia tudományos színházban néhány nap előtt nagy sikerrel bemutatott érdekes tárgyú darabját olvasná fel, amely „Nagy szövetségesünk Németország” címmel ismerteti vonzó szöveggel és gazdag képsorozat bemutatásával. A világháború előzményeit: az abban szembekerült két óriási államszövetség: a hármasszövetség és a német szövetség kialakulását Kara Győző aradi tanár, kiváló historikus fogja a Kölcsey-Egyesület közönségével megismertetni. Kara tanár három előadását szintén több vetített képpel illusztrálja. Akik a múlt évi líceális előadásokon hallották a francia forradalomról tartott sorozatos előadását és ismerik magas, gyönyörűen megírt közlését Napoleon 1713-as hadjáratairól, azok csak fokozott érdeklődéssel várhatják Kara Győző újabb értékes munkáját.

Arról, hogy Magyarországnak mi a szerepe, a helyzete, reánk milyen jelentőségű ez az óriási háború, az élő magyar történetírók egyik legkiválóbbja Márki Sándor dr. kolozsvári egyetemi tanártól kér felolvasást a Kölcsey-egyesület. A Kölcsey zsúroknak kedves és népszerű előadóját Cholnoky Jenő dr., ugyan- csak kolozsvári egyetemi professzort, pedig

Oroszországról tartandó előadásra kéri meg, mert Cholnoky nagyszerűen ismeri a cár birodalmát és népét. — Nagy érdeklődésre tarthat számot, ha sikerül megnyerni Wones Jenő dr. a Vörös Kereszt egyetemes főorvosát, aki a balkáni háború alatt lenn működött a harcokban, hogy a sebesülteket ápoló Vörös Kereszt működéséről tartson előadást.

Ezenkívül még két előadó felkérését vették tervbe, de a Kölcsey-zsúrok sorozatát egészen új és érdekes előadás fejezi be. Varjassy Árpád elnök indítványára ugyanis az irodalmi szakosztály elhatározta, hogy a Kölcsey Egyesület kétszáz koronás pályázatot hirdet egy felvonásos színműre. A pályázatban, mely jellegű, csak aradi írók vehetnek részt szabadon választott tárgyú színművel. A pályanyertes művet illetékes szereplők mutatják be a Kölcsey Egyesület jövő márciusi utolsó zsúráján. A pályázatot már a legközelebb kiírják.

Dr. Auszterweil Lászlónét arra kéri meg az irodalmi osztály, hogy a Kölcsey-zsúrok programját aradi urinőknek zene, ének és szavaltatásokra felkérésével tegye élénkebbé és színesebbé. Dr. Auszterweilné készséggel vállalta a feladatot és a szakosztály legközelebbi ülésén beszámol megbízása sikeréről.

* A Színházi Ujság, művészeti hetilap, amelyet Noel név alatt Karácsonyi Aladár dr. ujságíró szerkeszt, ma ismét megjelent, hogy ebben a téli szezonban is hirharsonája legyen a színházi évnak. A Színházi Ujság most sokkal tetszetősebb, nagy, ujságalkban jelent meg, mindazonáltal számolva a háborús idők követelményeivel járó általános takarékosági elvvel, a Színházi Ujság egyes száma ebben a szezonban 10 fillér, előfizetési ára pedig 50 fillér. Az ujság kapható a színházi pénztárban, a jegyszedőknél és az összes utcai hírlapárusítóknál.

* Ahol Hindenburg megverte az oroszokat. (Az Apolló-színház új háborús aktualitása.) Az öreg Hindenburg német tábornok legendás alakja hősiessé emelkedik ki a világháború eseményeiből. Molnár Ferenc egyik legutóbbi kronikájában megkapó melegséggel írta meg, hogy Hindenburg tábornok egész életén át a Mazuri tavakat tanulmányozta, személyesen könyörgött a császárnak, hogy ne engedje lecsapoltatni a mocsarakat, mert egy német-orosz háború esetén belekergethetik az ellenséget. Amiről Hindenburg tábornok egy életen át álmodott, az öreg napjaira bekövetkezett: a Keletporoszországba betört orosz csapatokat a Mazuri tavakba kergette és ezzel tönkretette teljesen Rannenkampf tábornok hadseregét. Keletporoszországot, ahol Hindenburg tábornok megverte az oroszokat, érdekes felvételekben láthatjuk az Apolló új műsorán. A német tűzértség felvonulása emeli a felvétel értékét. Több háborús felvétel sorakozik ehhez a képhez. A galíciai harctér számos érdekessége tárul előttünk és ugyancsak a déli harctér több hiteles felvételét is nyújtja az Apolló érdekfeszítő új sorozata, amely szombaton is műsoron marad. 3

* Kék egér. (Engel és Horst kiváló bohózata az Urániában.) Harsogó kacajok, vidám nevetgélés a színlőgig megtelt nézőtérén igazolták a színdarab újabb nagy diadalait. Színlők megtelt ház lázas érdeklődéssel figyelte a kiváló bohózatot, annak minden egyes jelenetét és hangos kacajok, derűs megjegyzések igazolták, hogy a közönség elértette a kitűnő humorista írók minden egyes ötletét. Pajzán jókedv sugárzott erről a képről és Magda Lesing, a németek legkiválóbb vigjáték starja megmutatta, hogy méltó a maga nagy hírnevéhez.

* Hiteles harctéri felvételek az Urániában. Az Uránia színház megszerezte a hadügyminisztériumtól annak irattára részére készült hiteles harctéri felvételeket. Ezen felvételek második sorozata a déli harctéren vannak felvéve és bemutatják az ott lefolyt készülődéseket és ütközeteket és a szanitések és pionérok munkáját az ütközet közben. A filmek kizárólag az Urániában láthatók és hitelességükhöz kétség nem fér, amint a hitelesítésükből kitűnik.

* Európa és egyes államok háború-térképei Kerpelnél kaphatók. 114

Sikeres offenzívánk északon és délen

— Tehetetlen az orosz haderő. — Hindenburg akciója. — Hadseregünk főparancsnoka a csapatok között. — Szerbiai előrenyomulásunk. — Potiorek tábornagy külti Boszniából is a betört csapatokat. — Orosz az adriai kikötőket. —

Távirati tudósítás.

Budapest—Bécs, október 2.

Az északi hadszíntéren számunkra és szövetségeseink számára biztatóan alakuló helyzetre mi sem jellemzőbb, mint hadseregeink főparancsnokának: Frigyes főhercegnek hadparancsa. Ez a lakonikus rövidségű írás szózat a most folyó háború harmadik fázisának ouverturje. A magyar-osztrák hadsereg új gruppirózása még szeptember hó 12-én megkezdődött.

Azóta ide s tova husz nap telt el, anélkül, hogy nagyobb összeütközésre került volna a sor, ami ékes bizonyossága annak, hogy egyfelől az orosz hadvezetőség kitűnő kémrendszere dacára sem tudott tiszta képet alkotni mozdulataink természetéről s céljairól, másfelől az orosz hadsereget annyira megviselték az előzőleg Lemberg körül lefolyt harcok s a zamosoi és kraszniki vereség, hogy erőteijesebb akcióra nem volt előrevethető.

Hindenburg boroszlói útja a Kelet Poroszország felelő orosz védelmi vonal mentén fekvő Lomza, Bialosztok, Grodnó, Kovno és Ossowiec záróerdők irányában érvényesülni kezdő német offenzíva ép úgy támpontot nyújthatnak az érlelődő harcéri események jellegének megítélésére, mint a néhány nap előtt a mi Galiciánkban Bie mellett vívott ütközet, mely számbeli túlsúlyban lévő nagy orosz erők megsemmisítő vereségét eredményezte. A Keletporoszország felé néző orosz záróerdőket egyfelől Samsonov orosz tábornok ismételt és súlyosan megvert Narev-hadserege, Rennenkampff tábornok teljesen szétszilált vilnai hadseregének maradványai s az egyik kaukázusi hadtestnek és a 22-ik hadtestnek Lyenél ugyan csak megvert rezervaformációi tartják. Ezek harc képessége természetesen egészen kétséges s így érthetők azok a hírek, melyek arról szólnak, hogy a magyar-osztrák centrummal és balszárnnyal szemben állott orosz tulerő kénytelen pozícióján változtatni.

És ezt a hosszú és eredményes föltartóztató munkánk által elősegített, ma adott helyzetet egyáltalán nem érinthetik jelentéktelenebb orosz erőknek a Kárpátok mentén megkísérelt raid-jei. Ezek célja minden valószínűség szerint nem is a felderítés, hanem egyszerűen az, hogy a figyelmet elvonják a főhadszíntérről, hol a döntő jellegű események érlelődnek és honnan biztató jelek integetnek.

Frigyes főherceg és a trónörökös a csapatoknál.

Budapest: A hadisajtószállásról hivatalosan jelentik: Frigyes főherceg, a hadsereg főparancsnoka a galíciai hadszíntéren a hadműveletekben beállott hosszabb szünetet arra használta fel, hogy Károly Ferenc József főherceg kíséretében naponta ellátogasson az egyik vagy másik hadtesthez. Ezen szemlék alkalmával, a melyek folyamán az északi hadseregnek csaknem valamennyi csapatával érintkezésbe jött, ő oszárari és királyi fenségének különös örömmre szolgált, hogy mindvégig kitűnő harci kedvtől lelkesült szellemek és a csapatoknak az időjárás minden mostohasága ellenére is pompás tartását állapíthatta meg. Az élelmezés, a melynek a hadsereg főparancsnok különös figyelmet szentelt, mindenütt bőségesnek és kifo-

gástalannak mutatkozott. Mindennemű hadianyag, különösen lőszer teljes mértékben rendelkezésre állott. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Folyamatban van a közös offenzíva.

Berlin: A római lapok jelentése szerint hadseregünk újabb galíciai offenzívája olasz felsőbb katonai körökben nagy benyomást keltett. Most már az összes itáliai lapok, az irre-dentisták lapjait sem véve ki, a legjobb eredményeket jósolják a szövetséges csapatoknak.

A Berliner Tagespost katonai munkatársa az északi harcterről írja: Az orosz-galíciai hadszíntéren az egyesült osztrák-magyar-német haderő offenzívája folyamatban van. Elvárhatjuk, hogy az offenzíva ki fogja jöztantani azokat a szomszéd államokat, ame-

Potiorek tábornagy a szerbiai offenzíváról.

(Küzzük Boszniából a betört csapatokat)

Budapest, október 2. Hivatalos jelentés, kiadatott október 2-án délután: Szerbiában lévő csapataink két nap óta támadó harcban állanak. Offenzívánk eddig mindenütt erősen elsáncolt és drótsövényvel védett állásokban elhelyezkedett ellenséggel szemben lassan, de eredményesen halad előre. Bosznia egyes, a szerb és a montenegrói katonaság, valamint irreguláris csapatok által nyugtalanított részeinek megtisztítását erélyesen megkezdjük. Ezenközben tegnap egy teljes szerb zászlóaljat bekerítettünk, lefegyvereztünk és hadifogságba szállítottunk. A negyvenedik honvéddadosztály megsemmisítéséről terjesztett szerb állítás, a szerbek élénk fantáziájának utólagos bizonyítéka. Ez a hadosztály, amint arról a szerbeknek a legutóbbi napokban ismételt alkalmuk volt meggyőződni, a legjobb állapotban a harc vonalban van és ép úgy, mint Visegrádnál a legutolsó hét harcaiban is dicsőségesen vett részt. Potiorek tábornagy. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Tovább hódítunk Szerbiában.

Budapest. A hadsereg főparancsnoksága közli: Szerbiában elért különböző sikereink ellenére a szerb sajtó újabban ismét koholt győzelmi hírek, terjesztésével és bandabotörések nagyításával hangulatot igyekszik kelteni, hogy a szerb hadseregnek bizonyosan bekövetkezendő és már szerb részről is felismert összeomlását leplezzék. A külföldi sajtónak a balkáni hadszíntéri helyzetre vonatkozó különböző hamis beállításával szemben röviden és világosan megállapítjuk, hogy nemcsak hogy a Drinától keletre elfoglalt összes állásainkat tartjuk biztos hatalmunkban, hanem hogy szakadatlanul tovább is tért hódítunk. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Montenegrói segítség a szerbeknek.

Bukarest, október 2. Nisből jelentik, hogy Péter montenegrói herceg a vezetése alatt álló csapatokkal Szerbiába indult. Nikita montenegrói király a legközelebbi napokban Nisbe utazik.

Ejjele őrzik a monarchia kikötőit.

Fiuméből jelentik: A tengerészeti hatóság hirdetményt bocsátott ki, hogy a kereskedelmi kikötőkbe kereskedelmi hajóknak csak napfelkelte után egy órával és egy órával napnyugt előtt szabad befutni. Ejjele a kikötőkbe nem engednek befutni hajókat.

lyeket hamis orosz hírekkel elárasztottak. Offenzívánk Szerbiában is erősen előrehaladt. Csapataink helyzete kitűnő és hamarosan legjobb hírekre lehet kilátás. (Táviróda. Cenzurálva.)

Orosz beismerés sikereinkről.

Pétervár, október 2. (Bukaresten át.) Az orosz vezérkar közli: Csapataink folytatják előrenyomulásukat az augusztóvi erdő felé. Oszovio bombázásában szeptember 27-ike óta nehéztűz is részt vesznek, amelyeknek tüzelése eléggé hatásos. A német gyalogság kísérleteit, hogy az erdővonalhoz közeledjenek, visszavetítettük. A Szilázia felé eső fronton, az ellenfél jelentős erősítéseket kapott és nagy tevékenységet fejt ki.

Apolás nélkül vannak az orosz sebesültek ezrei.

Bécs, október 2. A Novoje Wremja jelenti Lublinból, hogy ott tömegesen fekszenek az orosz sebesültek. A sebesültek minden ápolás nélkül ezeivel vannak a pusztaság szalmán elhelyezve.

Románia kitart a semlegességben.

Bukarest. Nemzetközi Távirati Hírlap jelenti: Bratianu miniszterelnök kijelentette, hogy amíg ő miniszterelnök lesz, addig Románia semmi esetre sem lép ki semlegességéből. Legutóbbi német demonstrációnak semmi jelentőséget nem szabad tulajdonítani.

Konstantinápoly: Az angol-francia flotta visszavonult Gadoro kis szigett mögé. Tenedos mellett, csak két hadihajó maradt a Dardanellák előtt.

Perzsa támadás az oroszok ellen.

Bécs, október 2. Konstantinápolyi távirat szerint az odaváló perzsa nagykövetséghez érkezett híradás megerősíti azt a jelentést, amely szerint Szirdsiknél az orosz határon összeütközések voltak. Egy más információ szerint perzsa önkéntes csapatok, amelyeket hetek óta képeztek ki e célra, a határra indultak. Perzsiát elárasztották rőpiratokkal, amelyek a népet fölszólítják, hogy rázza le magáról az orosz és angol protektorok igráját. (Bud. Tud.)

Szerb hazugság a robbanó golyókról.

Bécsből jelentik: (Táviróda, cenzurálva.) Az osztrák-magyar monarchia a neutrális államokhoz jegyzéket intézett, amelyben tiltakozik a szerbek azon állítása ellen, hogy robbanó golyókat használnak.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (6jél-nappal)	— 257
Szerkesztőség (csak 6jél használható)	
mellékállomás)	— — — — — 181
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— — — — — 181
Nyomda	— — — — — 181

A német jobbszárny előretörése.

— Francia jelentés a porosz gárda támadásáról. — Zeppelinek kémlelik a dán vizeken járó angol flottát. — Elsüllyesztett angol gőzösök —

Távirati tudósítás.

Berlin—Bécs, október 2.

A nyugati hadszíntereken máris a német offenzíva sikeres előhaladását észlelhetni. A francia-angol közvélemény egész figyelme Péronne városa felé irányul, melynek magasságában a francia balszárny ezuttal szeptember 29-én negyedizben tett kísérletet a német jobbszárny átkarolására, de, mint eddig minden alkalommal, óriási veszteséggel visszaveretett. A centrumban küzdő front, úgy látszik, e pillanatban hallgat. Azonban az Ardennekek mentén plaszirozott keleti szárnyon egyre közelebb jön a döntés. A verdun-touli erődvonal két centrális erődjének eleste, a francia tüzéség elhallgattatása s a franciáknak itt megkísérelt ellenoffenzívája egyszerű következményei annak az eredményteljes áttörési akciójának, melyet e vonalon egyfelől a német trónörö-

kös serege, másfelől a bajor trónörökös serege hihetetlen energiával hajtott végre.

A másik nyugati hadszíntéren: Belgiumban ugyancsak erőteljes offenzívában vannak a német seregtestek. Antwerpen az utolsó belga erősség, amely még eddig tartani tudta magát. Nagyobb fontossága nincs is ennek a körülménynek, azonban a német hadvezetőség — úgy látszik — ambicionálja, hogy Antwerpen is kezébe kerülve, hadseregeinek háta teljesen szabaddá legyen. Miután az eddigi jelentések szerint az Antwerpent délfelől elzáró két erőd máris erősen megrongálódott, csak rövid idő kérdése lehet, mikor lesz kénytelen a belga hadseregnek idemenekült maradványa utolsó erősségét megadni s ezzel egyidejűleg a fegyvert is letenni.

A franciák újabb súlyos veszteségei.

Berlin, október 2. A nagyvezérkar közli: Szeptember 30-án kiragadtuk a franciák kezéből Roye és Fresnoy magaslatait Noyontól északnyugatra. St.-Mihieltől délkeletre október 1-én visszautasítottuk az ellenségnek Toulból intézett támadásait. A franciák e közben súlyos veszteséget szenvedtek. Antwerpen ellen a támadás eredményesen halad előre. A keleti harctéren nincsen változás. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A porosz gárda erős offenzívában.

Páris, október 2. (Rómán át.) Szeptember 29-én reggel Bordeauxban a hadügyminisztérium közli a párisi főhadiszállásról vett következő hivatalos értesítést: Az ellenség az egész vonalon támadt. Balszárnyunkon némi előnyomulás konstataható. A Meuse magaslatain semmi változás. Woevrenél folytattuk némiképp az előnyomulást. Bordeauxban közlik a szeptember 28-iki angol hivatalos jelentést is, a mely szerint Franciaországban az egész vonalon akcióba lépett az ellenség és ők heves ellentámadásokkal ellensúlyozzák a németek heves előnyomulását.

Páris, október 2. (Rómán át.) A párisi főhadiszállásról szeptember 30-án érkezett meg a 29-én este kiadott hivatalos jelentés, amely kulmináló és döntőre megérő francia-német csatákról számol be. Balszárnyunkon folytattuk ma is a harcot és az Oise és a La Sommenál, La Sommetől északra a lejtős talajon némiképp előnyomultunk. Az Oisetől Reimsig terjedő vonalon több ponton hevesen támadtak bennünket a németek, néhány ponton szuronyrohamba került a sor, mi mindenütt megálltuk helyünket. Az egész vonalon végesvégi a franciák szemtől-szembe állnak az ellenséggel és nagyon sok helyen csak néhány száz lépés választja el az egyik sereget a másiktól. A középben Reimstől Souainig a porosz gárda erős offenzívába ment át.

Alig sérült meg a reimsi dóm.

Milanó, október 2. A Corriere della Sera kiküldött tudósítója a reimsi székesegyház bombázására vonatkozólag a következőket írja: Éjjel az országuton Reims felé közeledünk. Távol a láthatáron feltűnik a székesegyház, amelynek hatalmas tornyai uralják az egész vidéket. Látszatra az ágyutűzzel épen úgy dacosnak, mint az idő vasfogával. A Párisból érkező rémhírek szerencsére tulzoltak: a reimsi dóm megtartotta építészeti szépsé-

geit. A fő-uton egyenesen a székesegyház felé tartunk. Az utcákon az üzletek végig zárva vannak, itt-ott gránátok és srapszelek pusztító tűzésnek nyomai mutatkoznak. A székesegyház előtti térségen katonák őrzik a lehullott építményeket. Kíváncsi tömeg állja körül a katedrális és hangos szóval méltatlankodik a rombolások miatt. A kár azonban távolról sem oly nagy, mint ahogy híresztelték, sőt első tekintetre a székesegyház szinte sértetlennek látszik és a rongálást csak hosszabb vizsgálódás után vesszük észre.

Angol hadihajók — német Zeppelinek.

London, október 2. (Rómán át.) A Standard levelezője jelenti Kopenhágából, hogy Fallkenbergbe érkezett svéddek beszélik, hogy a Kattegatban Anholt dán sziget mellett harminc angol csatahajót láttak, amelyek a Sund felé igyekeztek.

(A Kattegat Dánia és Svédország közt levő tengerrész neve. A svéd partok közelében van a kis Anholt sziget. — A Kattegatból a Keleti tengerbe — ahová az angol flotta nyilván szeretne eljutni — három tengeri úton lehet átjutni: a Nagy Belten, a Kis Belten és a Sundon. A két előbbi a dán szigetek között vezet és ezeket, mint már jelentették, Dánia aknákkal elzárta. A Sund Dánia és svéd partok között vezet. A Sund a Kopenhágához vezető tengeri út.)

Kopenhága, október 2. (Rómán át.) Szeptember 30-án a dán Jütland felett több Zeppelin repült el. Az északi tenger felé tartottak, ahol felderítő szolgálatot végeznek. Az arra járó angol hadihajókról látták a Zeppelineket, de tehetetlenek voltak ellenük.

(A Zeppelinek tevékenységéről nem érkezett hír, de kétségtelen, hogy nem egyedül felderítő szolgálatra mentek a hatalmas légi gépek.)

Az Atlanti Océánon elsüllyesztett angol gőzösök.

Amsterdamból jelentik: (Táviróda, cenzurálva.) Karlo nevű kis cirkáló az Atlanti oceánon hét angol gőzöst elsüllyesztett.

Christiania: (Táviróda, cenzurálva) Visty közelében Westlandet norvég gőzös elsüllyedt. Legénység közül két napi hidegben és hóban való barangolás után negyvenketten meghaltak, a többiek megmenekültek.

Bombavetés egy hollandi városra.

Berlin. Amsterdami jelentések szerint egy angol aviatikus megjelent Maastricht város felett és bombát dobott le. (Maastricht nem német, nem is német birtokban levő város, hanem a hollandi határon fekvő hollandi városka.)

Belgium szerepe a háború előzményeiben.

Rómából jelentik: A Corriere d'Italia egy interjút közöl, amelyben Colon ezredes, bordeauxi belga katonai attasé érdekesen eszteli a belga katonai körök háború előtti és jelenlegi hangulatát.

Colon ezredes a párisi és brüsszeli német katonai attasékat okolja a háború kitörése miatt. A két attasé — mondja Colon — a német vezérkarhoz intézett titkos jegyzékében, melyet ő ismer (?!) teljesen hamis képet festett Franciaország és Belgium katonai készülődéseiről és a német vezérkar tervének keresztülvitelét igen könnyűnek jelentették. Nem ismerték fel azt az óriási munkát, amit rövid pár hónap alatt 1914. január 1. óta végzett Belgium az elkerülhetatlenné tartott háború előkészítésére és rosszul voltak informálva a belga nép hangulatáról. Ha a hírek megfelelték volna a valóságnak, a németek haditerve tényleg végzetes lett volna Franciaországra. Három hadtest már a hadüzenet előtt tizennégy nappal mozgósított volt és indult volna Hannoverba.

Németország — folytatta Colon ezredes — három provinciát ígért Belgiumnak arra az esetre, ha szabad átvonulást enged a német csapatoknak. E három tartományt nem nevezhetem meg, a térképen könnyen fellelhető. Az ajánlatot természetesen felháborodva utasítottuk vissza. Hasonló ajánlatot tett Németország Hollandiának is, amely már engedékenyebb volt, mint Belgium és legalább dél Hollandiában, a Maas vonalán, megengedte az átvonulást és türi, hogy az amsterdami német konzul Belgium képviselőjeként szerepeljen és utileveket állíthasson ki Antwerpenbe.

Colon ezredes nagy sajnálkozással említette fel, hogy a Belgiumba vonult német hadsereg megsemmisítése, amely szerinte Lüttich és Namur eleste előtt lehetséges lett volna, nem sikerült. A három belga erőd a francia-angol-belga seregek közös támadásával katasztrofális vereséget szenvedett volna. Hogy a közös akció és a német hadak remélt összeroppanása miért vallott fiaskót, annak okát nem árulhatom el, — titkolódzott a jó Colon-ezredes.

Francia ábrándok a békéről.

Páris. (Rómán át.) Vaillant, aki utódja a meggyilkolt Jauresnek, a Humanité szerkesztésében ezt írja: A békét Franciaország Berlinben fogja megkötni. A béke értelmében Anglia birtokába veszi északnyugati Németországot, Franciaország pedig Németország többi részét.

(A francia lap ábrándjáról komoly szót nem is lehet szólni, de meg lehet érteni, hogy Párisban és Bordeauxban ilyen álmokat szöhetnek, amikor Párisba ilyen híradások érkeznek.)

Pétervár, szept. 30. Az orosz főhadiszállás jelentése szerint Rennenkampf tábornok tisztjeihez és katonáihoz biztató beszédet intézett és ezeket mondotta:

— Legyetek nyugodtak, karácsonyra Berlinben leszünk.)

A japánok vesztesége.

Rotterdam, október 2. A londoni Daily Mail tókiói jelentése szerint az első négyheti harcokban Csingtau körül 312 halottat és 9 aeroplánt veszítettek.

Az aostai herceg cikke a hármasszövetség mellett.

Róma, október 2. Az olasz királyi ház tagja, az aostai herceg, a Giornale d'Italia-hoz intézett nyílt levélben a többi között a következőket írja:

Az olaszoknak nem szabad megfeledezniük arról a sok jogtalanságról, amelyet a franciák Olaszországgal szemben Tunisz birtokbavételétől kezdve egészen a tripoliszi háború végéig elkövettek. Oktalan és káros dolog volna Olaszország szempontjából, ha a helyett, hogy szövetségesi kötelezettségének eleget tegyen, együtt akarna menni az entente-hatalmakkal. Egyetlen józan hazafi sincsen, aki kételkednék abban, hogy az olasz kormányban lesz annyi jogérzet, köteleességtudás és bölcsesség, hogy ez minimális kötelessége a hármasszövetséggel szemben — a semlegességét változtatlanul fenntartsa.

Az olasz szociáldemokraták újra nagyszámú igen látogatott népgyűlést rendeztek, amelyen azt a határozati javaslatot terjesztették föl az olasz kormányhoz, hogy az olasz nemzetnek semlegességét minden körülmények között fenntartania és ezen az álláspontján legkevésbé az entente-hatalmak érdekében szabad változtatnia. A határozat ezzel a fenyegetéssel végződik:

— Ha a kormány ennek ellenére a frankófilok által latériteni engedné magát az egyedül becsületes utról, akkor majd a mi szerepünk kezdődik.

LEGUJABB.

Erkezett éjjel 1/3 órakor.

(Táviroda cenzurálva.)

Nyiregyháza: Beregszász főispán jelenti telefonon, hogy Bereg megyében egyetlen orosz sincs. Az összes hivatalok zavartalanul működnek. A menekülők visszatértek.

Pretoria. Délafrikai csapatok két német előőrsöt megleptek Luderidsbuch közelében. Öt németet, köztük egyet súlyosan sebesülve foglyul ejtettek.

Lipce. Cret Pál vasuti írnokot Oroszország számára folytatott kémkedésért öt évi fegyházra ítélték.

London. Akda hollandi gőzös Caprovánál hajóroncsokba ütközött és elsüllyedt. Legénységét megmentették.

HIREK.

— Augusztai főhercegnő látogatása. Budapestről jelentik: Augusztai főhercegnő asszony tegnap minden bejelentés nélkül látogatást tett a Batizfalvy-szanatóriumban, ahol tíz sebesült tisztet ápolnak. A főhercegnő sokáig elbeszélgetett a sebesültekkel, majd megelégedését nyilvánította a betegek ellátása és ápolása fölött.

— Bobrinsky — Galicia kormányzója. Lembergől jelentik: Az oroszok, úgy látszik, abban a hitben élnek, hogy Galicia már végleg az övék. Berendezték az orosz postát a ma közhírré tették, hogy a cár Galicia kormányzójává a máramarosi skizma-pörből jól ismert pánszláv-vezért, gróf Bobrinskyt nevezte ki.

— Kereskedelmi flottánk és a háború. Fiuméből jelentik: Igen természetes, hogy a háború következtében kereskedelmi flottánk legnagyobb része a fiumei kikötőben vesztegel. A kikötő zsúfolva van pihenő hajókkal: a gőzdaruk mozdulatlanok, a kazánok hidegek, az árbócok lobogóit pedig leeresztették. Mindenmű munka szünetel, miután az árut már régén kirakták és vasuton továbbították az ország belsejébe vagy pedig eltárolták. A nagyobb hajózási társulatok külön mólókon gyűjtötték össze hajóikat, eddig mindössze három nagyobb hajónak a sorsáról nem érkezett hír, a többieknek a holléte ismeretes. A parti halászat is teljesen nyugszik, bár most igen nagy szükség volna rá. A báni kormány gazdasági osztálya ép ezért fel is szólította a halásztársaságokat, hogy munkájukat folytassák, mert semmiféle veszély nem fenyegeti őket s így kárpótlásra vagy segítségre számot nem tarthatnak.

— Halálozás. A városnak egyik legnépszerűbb iparosa, Gruber István fodrászmester hunyt el ma reggel életének 66 ik évében hirtelen. Az egész város szerette, becsülte és tisztelte a hosszú rengő szakállu derék Gruber bácsit, aki munkás és szorgalmas életével nagy tekintélyt is szerzett magának. Üzletét, mely egyike a legvirágzóbbnak, a város előkelő közönsége látogatta. Az öreg ur hirtelen elhunyt nagy részvétet keltett a városban. Ma reggel a lakásán az Aradi Közlönyt olvasta s a lap hasábjából értesült Glück Andor harminchármas önkéntes tragikus haláláról. Megdöbbenve és részvéttel fordult családja tagjaihoz:

— Der arme Knabe... — mondotta s a következő pillanatban összeesett. Szívszélhűdés érte, amely azonnal kioltotta életét. Halálát felesége született Habern Henriette, két fiú, Bányász Henrik és Bányász Jenő dr. s kiterjedt rokonsága gyászolja. Temetése holnap, október 3-án délután négy órakor lesz a Hasszinger-utca 3a. sz. alatti gyászházból.

— Büntetés hamis hírért. A bécsi hatóságok nagyon szigorúan büntetik a riasztó hírek terjesztőit. Legutóbb egy újságírást büntettek meg keményen, nyolc napi szigorított fogsággal. Az esetet a vádirat így mondja el: Wirth Alojzia gyümölcsárúsnő a bécsi Volksgarten előtt megkért egy arra haladó úriembert, hogy váltson föl neki egy tizkoronás bankjegyet. Henzelmann József újságírást, aki a kért hallotta, elkiáltotta magát: „A papirpénz értéktelen. Senki se adjon érte érepenzt.” Az úriember, aki éppen pénzváltásra készült, visszatette tárcáját és távozott. A gyümölcsárúsnő szony följelentésére került Henzelmann a vádlottak padjára és a bíróság súlyosító körülménynek tudta ha neki a büncselekménybe azt, hogy a vádlott nyilatkozata azt a benyomást kelteni volt alkalmas a közönségben, hogy a papirpénz értékesíthetősége a vádlott által árusított hírlapi külön kiadás közleménye.

— A háború hírért. Nyiregyházáról jelentik: A napokban itt két idegen ezredbeli katonára járt végig a városi utcákat és készpénz-adományt gyűjtött — mint mondták — egy idevezényelt gyalogezred legénysége részére, amelynek nem volt élelme. A városban többet feldúltak ennek a nyilvánvaló szédelgésnek és több helyen adtak is kisebb-nagyobb összeget a katonaruhás csavargóknak. Többek följelentésére azonban a rendőrség hama, rosan elfogta őket és mindkettőjüket átadta a katonai vezetőségnek, ahol kiderült, hogy az illetők cigányok, akik a vályogvetés, vagy a falusi korosmai muzsikálás elmaradt jövedelme helyett így akartak egy kis pénzt szerezni maguknak. Az itteni cs. és kir. 14. huszárezred parancsnoksága azonnal intézkedett, hogy a két kolduló tartalékos katonacigányt a saját ezredük parancsnoksága szigorú fenytetésben részesítse.

— Koleraesetek. A Bud. Tud.-ban illetékes helyről elejét vágandó a koléráról szóló rémhíreknek, nyilatkoznak arról, hogy a kolera: szenvedő orosz sereggel küzdelemben álló katonáink soraiban fellépett a kolera és orosz hadifoglyok és saját sebesülteink hazaszállítására révén felütötte fejét több helyütt az országban. Azonban konstataciók illetékes helyről azt is, hogy a betegség lefolyása a legtöbb esetben kedvező. A járvány enyhének mondható és hadseregünk általános egészségügyi viszonyai aggodalomra nem adnak okot. Az ország egyes helyein eddig csak Pest, Nógrád, Heves, Zemplén, Bereg, Szabolcs, Békés, Trencsén és Szeben megyékben, valamint Budapesten, Nagyváradon, Komáromban és Ujvidéken konstataciókat 1—1 megbetegedés. Budapesten össze-vissza 15, amiből látható, hogy csak súlyos esetekkel állunk szemben, amelyek sehol járványszerű aggályos jellegét nem öltötték és az orvosi karnak, hatóságoknak és nagyközönségnek öntudatos közreműködése mellett nem is ölhetnek. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

— A Weddingen-család. Az U. 9. hősies kapitánya, mint Berlinből jelentik, közelebbi rokona a németek egyik ünnepeit költőjének, Weddingen Ottó dr.-nak, aki az 1870—71-ik évi német-francia háború alkalmával ifjú csatadalival keltett feltűnést. Az U. 9. kapitányának öccse szintén tengerészleány. Atyjuk a westfáliai Herfordban gyáros volt. Weddingen Ottó az U. 9. parancsnoka valamennyi iskoláját kitüntetéssel végezte. A szász király tegnap a legnagyobb katonai érdemrenddel tüntette ki.

— Adományok. A hadbavonultak hátramaradottjai részére ma a következő adományok folytak be a polgármesteri hivatalba: Krenner Vilmos 10 korona, Kara Győző (másodszor) 10 korona, N. Sz. 2 korona, Koromzay Frigyes, mint a vízművek zárgondnoka (harmadszor) 50 korona, Weisz Lajos 5 korona, Osztrák Magyar Bank személyzete 30 korona. Ékszereket adtak: J. A. egy arany gyűrű, egy ezüst I. lánc, ezüst karcsatt, Cselleng Jenőné arany karikagyűrű, Cselleng Lujza ezüstlánc, Neubauer József arany amulette, Szilvany Vally aranygyűrű, ezüst tárcsa, Sziklay Ida aranygyűrű, Spitz Ida arany fülbevaló.

— Szerbeket, oroszokat nem vesznek föl a prágai egyetemre. Prágából jelentik: A német egyetem tanácsa elhatározta, hogy a monarchiával hadilábon álló nemzetek hozzátartozóinak a prágai német egyetemre való beiratkozást többé nem engedi meg. Tudvalevően ezen az egyetemen a legutóbbi szemeszterben nagyszámú orosz és szerb ifjú volt beiratkozva.

— Vonatösszeütközés Ópáloson. Ópáloson ma éjszaka vasuti szerencsétlenség történt. Egy gyorsvonat beleütközött egy bányavonatba, s az összeütközés következtében a vonat néhány kocsija kisklott. A balesetnek súlyosabb következményei nem voltak.

— **Eljegyzés.** Riszter Herminát (Aradon) eljegyezte Farkas Griecsi Mihály (Mindon külön értesítés helyett).

— **Áthelyezett tanár.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter áthelyezte Polgár Miklós aradi áll. felsőbb leányiskolai rendes tanárt jelenlegi minőségében a lőcsői állami felsőbb leányiskolához.

— **A szülők az iskola-beiratás alkalmával ne mulasszák el** Fischer Simon Nagy Áruházát Arad, Szabadság-tér 12. sz. alatt felkeresni, ahol az internátus által előírt összes szükségletek iskolás gyermekek részére legnagyobb választékban és a legolcsóbb árban beszerezhetők. Különös nagy raktár van iskolatáskák, fehérnemű, kalapok, sapkák, esernyők, nyakkendők, harisnyák és még ezerféle cikkben.

1989
— **Nyomtatvány-rendelők b. figyelmébe:** Nyomtatványokat a rendkívüli állapotok dacára — egyelőre még — zavartalanul szállítunk. A legegyszerűbbtől a legizsákosabbig mindennemű nyomdai és könyvkötészeti munkát vállalatunk áramelés nélkül a legrövidebb időn belül elkészít. Az Aradi Nyomda Részvénytársaság. Aradi csanádi egyesült vasutak palotájában.

— **Új és használt iskolakönyvek** Kerpel könyvkereskedésében, Andrassy-tér 20. kaphatók. Tiszta állapotú használtak félárban.

— **Ugyvédi irodák b. figyelmébe.** A m. kir. Igazságügyminisztérium 9900—1918. I. M. sz. rendeletében előírt és kötelező négyféle végrehajtási nyomtatvány kapható az Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdájában.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabonavásár.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 2.

A gabonák — főként a buza — olyan színvonalra jutottak, amelyek eddig még inséges időkben sem szerepeltek.

A mai piacon a behozott gabonaneműk a következő árakon kerültek eladásra:

Buza	36.—
Rozs	26.—
Árpa	17.—18.—
Zab	20.—
Tengeri	17.—
Csöves tengeri dupla mm.-ként	14.—

Az árak száz kilogrammonként koronákban értendők.

Fog-Krém

KALODONT
Szájviz

9401

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1914. évi október 3-án:

A) Bérlet.

A) Bérlet.

Dr. Janovits Jenő,

a kolozsvári Nemzeti Színház igazgatója az előadás megnyitását vezeti be.

Diszeloádás

Öfelsége dicső nevenapja előestélyén.

I. Ünnepi nyitány. Előadja: a zenekar. II. Előjáró beszéd. Tartja: dr. Janovits Jenő. III. Hódolat a királynak. Nagy néma kép. IV. Hódolat Vilmos császárnak.

Mindnyájunknak el kell menni.

Alkalmai színjáték 6 képben. Írták: Hegedűs Gyula és Faragó Jenő. Rendező: Dellé Lajos.

Közdete este 7/8 órakor.

Felelős szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTTER.

Özv. Gruber Istvánné szül. Habern Henriette mint hitves a maga, úgy az alólírottak, valamint számos rokon és ismerős nevében is mélyen megtört szívvél szomorúan jelenti a felejtethetetlen jó férj, szerető édes apa, após, nagypapa, testvér, sógor, nagybácsi, rokon és jóbarát

Gruber István

fodrász

1. é. október hó 2-án, d. e. 7/8 órakor, életének 66-ik s boldog házasságuk 42-ik évében a Mindenható rendelkezéséhez képest váratlanul történt gyászos elhunytát.

Az Istenben boldogult földi maradványai október hó 3-án, délután 4 órakor fognak a Hassinger-utca 3/a. sz. gyászházából, a rom. kath. egyház szertartásai szerint a helybeli felső temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

Az engesztelő gyászmise áldozat az elhunytnak lelki üdvéért 1. hó 5-én, d. e. 9 órakor fog a helybeli főszent. Minoriták szentegyházában az egék Urának bemutatni.

Áldás és béke poraira!

Arad, 1914. október hó 2-án. 18

Holló István és neje szül. Gruber Vilma, Bányász Henrik és neje szül. Steigerwald Erzsébet, Dr. Bányász Jenő és neje szül. Franke Gizella, gyermekei, illetve veje és menyeg. Holló Pista, Bányász Zoltai, Bányász Pista, unokái.

Varga Imre első temetés rendező intézete Arad Andrassy-tér 13. Telefon 37. Éjjeli telefon 738.

* Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.

Iskolaidény 1914/15.

Iskolakönyvek

minden tanintézet részére

új és használt

állapotban kaphatók:

Kerpel Izsó

könyvkereskedésében, Andrassy-tér 20. sz.

(Fischer Elíz-palota)

Tiszta állapotú használt

iskolakönyvek
félárban.

Minden tankönyv használhatóságáért felelek.

Vidéki megrendeléseket is pontosan intézek el. — Telefon 385 sz.

Új és használt
Iskolakönyvek!
Írószerek!
Füzetek!
Táskák!

nagy választékban kaphatók

Jámbor Antal

könyv- és papírüzletében

Andrassy-tér 3. (Tabajdi-utca oldal)

Telefon szám 1022.

Hirdetmény.

Özv. Mandi Mihályné tulajdonát képező világosi 11. holdas 1914. évi szőlőtermése október hó 4-én, vasárnap d. u. 3 órakor a szőlő helyszínén nyilvános árverésen el fog adatni. Kikiáltási ár 5000 kor. Bánatpénz 1000 korona, melyet a vevő árverés előtt, a legtöbbet ígérő pedig köteles az egész összeget szüret előtt 3 nappal az ujszentahnai gyámpénztárba befizetni.

Wiesenmayer János,
mint gondnok.

Költözködők
figyelmébe

ajánljuk szakaszerű vállalatunkat villany- és gázvilágítás és csergő-szerelésekben. Auer gázizzótest darabja 32 és 36 fillér. Wolfram égők gyári árban

Műszaki és Világítási Vállalat
Hoffmann és Társai

Minorita-palota. 5184

Tüzifa

legolcsóbb árban, legjobb minőségben beszerezhető

Dózsa Tüzfatelepen
Gróf Tisza István-ut 28-34.

Telefon 857.

5091

Kalmár József villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.
Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözködők figyelmébe:
villanyos világítási berendezéseket, villanyos csengő- és telefon berendezéseket s minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tartok

villanyos csillárokat, villanyos főzőedényeket, villanyos vasalókat, villanyos hajszűrő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villanyos cikkeket.

28084—1914.

Hirdetmény.

Tudomásomra jutott, hogy a harctérről hazatért több sebesült katonára orosz és szerb löfőgyertyát és egyéb hadfelszerelési cikkeket hozott magával s ezen tárgyakat polgári egyéneknek eladta. Ezen fegyverek és hadfelszerelési cikkek nem képezik az illető katonák magántulajdonát, hanem hadizsákmányt, mint ilyen a katonai kincstár tulajdonát képezik.

Felhívom ennél fogva mindazokat, akiknek ilyen fegyverek, hadfelszerelési cikkek birtokában vannak, hogy azokat a m. kir. 5476—914. M. E. számú rendelet 5. §-a értelmében 48 óra alatt hivatalomhoz szolgáltatassák be, mert ellenkező esetben ellenők a hivatkozott rendelet értelmében fogok eljárni.

Arad, 1914. szeptember 27.

Green Nándor,
főkapitány.

Első Aradi Orthodox Szalámigyár

Herskovits Dezső és Társa
Arad, Boros Béni-tér 11. szám.
Telefon szám 820. Sürgöny-
oim: Szalámigyár Arad.

Ajánljuk kitűnő minőségű szalámi, kolbász, hideg felvágott, füstölt hús készítményeinket a legjutányosabb árak mellett. Vidéki megrendelések azonnal eszközöltetnek. Árjegyzék ingyen és bérmentve. 3775

Költözködők figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 3361

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.

8—1914. közp. választm. eln. sz.

Berliner pamut

kilója hét koronáért, hasvédő, valamint kapcának barcchettek olcsó árért kaphatók a „Női divatáruházban“

Boros Béni-tér 4.

(Széchenyi gőzmalommal szemben.)

Hirdetmény.

Az 1913. évi XIV. t. cz. 57 §. 6. bekezdése és a 159.000—I—a—1914. belügyministeri számú körrendelet alapján ezennel közhírré teszem, hogy az országgyűlési képviselőválasztók ideiglenes névjegyzéke folyó évi október hó 10-étől bezárólag f. évi november hó 10-éig a városháza tanács termében közszemlére ki lesz téve, ahol azt egy hét-köznapokon még pedig vásár- és ünnepnapokon délelőtti 8-órától déli 12-óráig, mindenki megtekintheti s köznapokon délutáni 3 órától 6 óráig lemasolhatja.

A közszemlére kitett ezen ideiglenes névjegyzék ellen a saját személyét illetőleg mindenki felszólalhat és ezenkívül az, aki az ideiglenes névjegyzékbe fel van véve, jogosított abban a választókerületben, amelynek választójaként felvétel, az ideiglenes névjegyzékbe történt minden felvétel, vagy kihagyás miatt felszólalni.

A felszólalások f. évi október hó 10-étől bezárólag f. évi október hó 25-éig írásban a központi választmányhoz, címezve a hivatalos órák alatt a polgármesternél nyújtandók be.

A felszólaló köteles felszólalását indokolni s mellékelni azokat az okirati bizonyítékokat, amelyeknek megszerzése az egyeseknek módjában állhat, azokra a bizonyítékokra pedig, amelyeknek megszerzése az egyes személyeknek nem állhat módjában, akként köteles felszólalásában utalni, hogyok az feltalálhatók legyenek.

A felszólalás olyan változásokra is alapítható, amelyek a választók összeírása óta állottak elő. A felszólalásban új bizonyítékok is felhozhatók.

Minden felszólalás csak egy-egy személyre vonatkozhatik.

A felszólalásokra mindazok, akiket a felszólalás joga megillet f. évi október 10-étől bezárólag f. évi november 10-éig írásban, indokoljon és minden felszólalásra külön-külön észrevételeket nyújthatnak be a polgármesternél a hivatalos órák alatt.

Mint hogy a 154.710—1914. sz. elvi jelentőségű belügyministeri rendelet szerint az országgyűlési képviselőválasztók névjegyzékének az 1913. évi XIV. t. c. értelmében való jelen elő összeállítása alkalmával az ezen törvény 57. §-ának 4. bekezdésében megjelölt kihagyottak névjegyzéke nem lesz elkészítve és minthogy ennek folytán úgy az új névjegyzéktervezetből, valamint az 1913. évre érvénnyel bíró országgyűlési képviselőválasztók névjegyzékéből kihagyottak, illetve az ezekből az 1913. évi XIV. t. c. értelmében összeállított jelen ideiglenes névjegyzékbe fel nem vettek, kiértékelve nem lesznek, felhívom az 1913. évi országgyűlési képviselőválasztók névjegyzékében felvéve volt választókat, nemkülönben az országgyűlési képviselőválasztói jog megszerzéséhez az 1913. évi XIV. t. c. szerint szükséges kellékek birtokában lévő, minden a férfi nemhez tartozó és Aradon lakó, illetve alkalmazva lévő magyar állampolgárt, hogy a közszemlére kitett országgyűlési képviselőválasztók ideiglenes névjegyzékét kellő időben tekintsék meg, esetleges felszólalásaikat ellene nyújtsák be és a felszólalások ellen netáni észrevételeiket a fentebb megjelölt módon tegyék meg.

Arad, 1914. szeptember 22-én.

Varjassy

polgármester,
közp. választ. elnök.

Veszek

Legmagasabb árban
aranyat,
esztét, gyémánt- és bri-
liánt ékszertárgyakat
Deutsch Izidor
Glaszort
Weitzer J.-utca, Misorita-palota
Telefon 438. szám. 2038

Aradi és csanádi egyesült vasutak

menetrendje.

Ervényes 1914. szeptember 2-től.

Aradról Szegedre indul:

Személyvonat reggel 6:40
Motoros vonat délelőtti . . . 11:05
Személyvonat délután 4:18

Aradról Szegedre érkezik:

Személyvonat délelőtti 12:00
Motoros vonat délután 3:41
Személyvonat este 9:30

Szegedről Aradra indul:

Személyvonat éjjel 8:06
Motoros vonat délelőtti . . . 10:35
Személyvonat délután 8:17

Szegedről Aradra érkezik:

Személyvonat reggel 7:33
Motoros vonat délután 2:48
Személyvonat este 7:51

Aradról Brádra indul:

Motoros vonat reggel 6:22
Személyvonat délután 12:40

Aradról Brádra érkezik:

Motoros vonat délelőtti . . . 11:38
Személyvonat este 7:41

Brádról Aradra indul:

Személyvonat éjjel 4:03
Motoros vonat reggel 7:30
Motoros vonat délután 1:37

Brádról Aradra érkezik:

Személyvonat délelőtti 10:34
Motoros vonat délután 1:31
Motoros vonat este 7:48

Borosjenőről Csermőre indul:

Vegyes vonat délelőtti 9:20
Vegyes vonat délután 3:14
Vegyes vonat este 6:00

Csermőről Borosjenőre indul:

Vegyes vonat reggel 6:11
Vegyes vonat délután 12:34
Vegyes vonat délután 4:36

Mezőhegyesről Kétegyháza indul:

Motoros vonat reggel 8:37
Motoros vonat délután 1:37
Motoros vonat este 6:20

Kétegyházáról Mezőhegyesre indul:

Motoros vonat reggel 5:43
Motoros vonat délelőtti . . . 11:50
Motoros vonat délután 3:48

Ujszentannáról Kétegyháza ind.:

Motoros vonat reggel 6:48
Motoros vonat délután . . . 12:42
Motoros vonat este 7:49

Kétegyházáról Ujszentannára ind.:

Motoros vonat reggel 5:38
Motoros vonat délelőtti . . . 10:47
Motoros vonat délután 8:01

Borossebes—Menyházafürdő indul:

Vegyes vonat délelőtti 10:18

Menyházafürdő—Borossebes indul:

Vegyes vonat délután 2:25

Izr. leányinternátus.

Van szerencsénk a m. t. helybeli és vidéki szülőket értesíteni,
hogy egy internátussal egybekötött
magániskolát nyitottunk,

ahol elemi- és polgáriiskolás leánykák gondos nevelésben és tanításban részesülnek, itthon, vagy kívánatra — ha az iskolák megnyílnak — bármely iskolába rendes növendékként beírattnak. Ugyisint bejáró növendékeket is elfogadunk. — Külön tárgyak: Idegen nyelvek, zongora, festés és művészi kézimunkák. Személyes, vagy levélbeli megkeresésekre készséggel ad felvilágosítást az intézet tulajdonosa

Stern Ilonka,

okl. tanítónő

József főherczeg-ut 19., I. em.

5071

Apró hirdetések

Tudnivaló az apró hirdetésekről:

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban József főherceg-ut 22. Acsev.-palota. (Bejárat a Kosuth-szoborral szemben.) Telefon szám 151.

Az apró hirdetések díja a szavak száma szerint számítható.

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűkkel 8 fillér.

A legkisebb hirdetés 60 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavak a kéziratban aláhúzással jelzendők.

Az apró hirdetések előre fizetendők.

A hirdetések este fél 6 óráig vétetnek fel.

Videkről az apró hirdetések postautalványon küldendők — a szelvényen a szöveg ellér — avagy levélbélyegeken.

A hirdetést a kiadóhivatal ki-váratra díjtalanul megszerkeszti.

ALKALMAZÁST KERES.

Egy jó varrónő

ajánlkozik házakhoz. Cím Göbbl Laura, Orczi-utca 21. 5155

Eves bizonyítványokkal

rendelkező egyén gazdának ajánlkozik. Cím Kocsizki András, Medgyesegyháza. 5167

Ügyes varrónő

házakhoz ajánlkozik 8 korona napi-díj mellett. Cím a kiadóba. 5178

ALKALMAZÁST NYER.

Németül beszélő

kisasszony kerestetik ki két nagyobb gyermek tanulását is ellenőrizni tudja. Cím a kiadóhivatalban. 5158

KIADÓ LAKÁS.

Kiadó lakás.

Andrássy-tér 25. számú házban (Neuman-palota) egy 4 szobából álló II. emeleti utcai lakás november 1-re kiadó. — Bővebbet Neuman Testvérek városi irodájában. 5170

Egy szoba

konyha, élelőkamara és mellékhelyiségekből álló udvari lakás Apponyi ut 1 sz. alatt kiadó.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Szilva lekvárt

ideit különként 60 fillérért ab Marosillye, csebrekben, 10 kilótól feljebb elad „Pruna” részvénytársaság, Marosillye. 5169

Egy vadonat új

versenykerékpár bevonulás miatt eladó. Schwarcz, Flórián-u. 4. 5172

Vesszek

uraktól levettelt férőruhát, téli kabátot, városi és utazó bundát a legmagasabb árban. Bleier Ignác, Szent-Pál-u. 12. 4899

Borosbordók

7 drb 60 literes teljesen új ászok hordó, kitűnő tölggyából készült, jutányos árban eladó szatmári Szabó István szőlőbirtokosnál, Pankota. 5117

Carboform szappan.

Olesó, tökéletes, fertőtlenítő szappan ára 40 fillér. Készíti Dr. Földes és Hehs pipere szappan és vegyészeti gyára Arad, kapható mindenhol. 1224

KÜLÖNFÉLE.

Kérem azon utast,

ki múlt hó 28 án Szentanna állomáson egy kis csomagot (tartalma cselédkönyv és fényképészeti cikkek) tévedésből elvitt, lakóhelyének állomásán átadni, hogy az a pankotai vasúti állomáshoz továbbítva legyen. 5169

Hehs-féle

Vasaschinabor. Saverén szar vér-szegénység, nápkor, szédülés a vérszegénységből eredő idegbajok, idegrohamok, étvágytalanság, gyomorbántalmak, láz, általános gyengeség ellen páratlan vérképző és vérjavító, biztos óvász malárius fertőzések és infekciókból eredő megbetegedések ellen úgy felnőtteknek, mint gyermekeknek. Ára 2 korona 40 fillér. Készíti: Hehs Vilmos gyógyszer-tára Aradon, Batthyány-utca. 1508

Emir.

Körömfényesítő por, jobb minden eddiginél a körmököt azonnal tükör-fényessé teszi ára 70 fillér, kapható mindenhol. Dr. Földes és Hehs pipere szappan és vegyészeti gyára Aradon. 1224

Legjobb lugmentes

arc- és késmeső a Hygea szappan 40 fillér, Lanolin szappan 50 fill. Mindkét szappan tiszta növényi szaradékokból készül, lugmentes, a legfinyásabb arcú hölgyek és gyermekek, csecsemők mosására legalkalmasabb. Legtartósabb, legkímőbb és leghatásosabb fűrdőszappan az Angol fűrdőszappan, óriási darab 70 fillér. Dr. Földes és Hehs Arad. Földes gyógyszer-tára Batthyány. 1224

Arad szab. kir. város kapitányi hivatalától.

22711—1914. kb. sz.

Hirdetmény.

Közhírré tétetik, hogy Aradon, 1914. évi július hó 25 napján fel-fogott egy drb. jegytelen pejszörű herélt 16 mint gazdasági jószág folyó évi október hó 9 én d. e. 9 órákor a heti állatvásáron tartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek készpénzért eladatni fog. Arad, 1914. szeptember hó 25.

Greén Nándor
főkapitány.

Hirdetmény.

Galsa

szüret

október 12 én,

Muszkán

„Lágyál” hegyen október 8 án veszi kezdetét.

666—914. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a Borons utcában szükség-szerű 180 m² rostált kavics szállítása és beigazítása iránt folyó év október hó 12-én d. e. 10 órákor árlejtést tart.

Kiküldési ár: 900 korona.

Ajánlat úgy teendő, hogy a beigazítás külön költségelendő.

Bánatpénzül leteendő a kiküld-tási ár 50% a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezárta a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az

árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok úrnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági széke 1914. évi szeptember hó 28-án tartott üléséből.

A gazdasági széke.

666—1914. g. sz.

Árverési hirdetmény

Arad sz. kir. város gazdasági széke az eddig Faragó Gyula által bérelt nagykaszálóbéli 645/2, 645/3., 645/27. számú 5-5 holdas parcellák és a Dogmánov Dusan által bérelt Szurdok dűlő 44 hold 781 □ öi iránt folyó év október hó 5 én d. e. 10 órákor árverést tart.

Kiküldési ár: 30 korona holdankénti és évekénti bér.

Bánatpénzül leteendő a kiküld-tási ár 10% a készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezárta a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az

árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnok úrnál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Az 5 holdas parcellákra írásbeli ajánlat nem tehető.

Arad sz. kir. város gazdasági széke 1914. évi szeptember hó 28-án tartott üléséből.

A gazdasági széke.

Használt ólom

megvételre kerestetik.

Óvakodjunk a fertőzésektől.

Az utca pora telve fertőző anyagokkal, a különféle betegségeket okozó osirákkal minők a-tüdővész, a merevgörös, a lépfene, a différia a hagymáz stb. sporái. A mindennapi érintkezésben kivagyunk téve annak, hogy a különféle betegségeket okozó fertőző anyagokat kezünkön, orrunk nyákhártyájában haza hordjuk s azzal magunkat, s családunkat megfertőztetjük. Tudjuk, hogy a betegségek zömét bacteriumok okozzák s hogy az emberi körök alatt az apró paraziták egész gyűjteménye tanyáz. Mind eme fertőzések ellen védekezhünk ha kezünket, arcomkat, orrunk nyákhártyáit naponta egy-kétszer Szent Imre szappannal vagy Carboform szappannal megmosuk.

Szent Imre szappan ára 70 fillér,
a Carboform szappan ára 40 fillér.

Ez utóbbit különös figyelmébe ajánljuk a szülőknek, tanítóknak, tanároknak, iskolák, ovodák, internátusok, hivatalok, kórházak vezetőségének. El szappan olesóságánál fogva lehetővé teszi minden embernek, hogy magát és családját fertőzések ellen megóvja. Nagyobb vételeknél engedményeket adunk.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan és vegyészeti gyára ARAD.

Raktárak létesítése folyamatban.

Aradon, Földes K. és Hehs Vilmos
gyógyszertára.